

Loppuraportti: Kestävä Espoo -kehitysohjelma

6.2.2025

© Espoon kaupunki 2025

6.2.2025

Esipuhe

Kestävän Espoon toteutukseen tarvitaan kaikkia

Espoon kaupungin työtä ohjaa Espoo-tarina, kaupungin strategia. Kasvukaupungin haaste on pitää kasvu taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä. Visionsa mukaan verkostomainen viiden kaupunkikeskuksen Espoo on vastuullinen ja inhimillinen edelläkävijäkaupunki, jossa kaikkien on hyvä asua, oppia, tehdä työtä ja yrittää ja jossa espoolainen voi aidosti vaikuttaa. Yksi seitsemästä kaupungin kuluneen kauden päätavoitteesta on keskittynyt hiilineutraaliuden saavuttamiseen 2030 mennessä. Kaupungin yhteinen ilmastotiekartta vahvistettiin, sekä ilmastovahdin avulla toteutetaan ja seurataan vähennystoimenpiteitä.

Poikkihallinnollisessa Kestävä Espoo -kehitysohjelmassa työtä on tehty monella eri sektorilla viiden ala- eli hyötytavoitteen mukaisesti. YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (SDG:t), asukkaiden kestävä elämäntapaa ja kestävä kaupunkikehitystä on toteutettu hiilineutraaliuden ohella. Painotus ekologisiin kestävyysaasteisiin on ilmastokriisin ja luontokadon aikakaudella tietoisesti otettu, yhdessä kaikista puolueista ja viranhaltijoista koostuvan ohjausryhmän päätöksellä. Myös osana Euroopan unionia kaupunki on toiminut aktiivisesti.

Jotta ajatus Espoosta kestävä kaupunkina edistyy, pitää seuraavalla valtuustokaudella korostaa kestävä kehityksen merkitystä kaupungin perustehtävien ja toiminnan kautta. Kumppanuusyhteistyön kädenjälkivaikutus on tärkeää, mutta vielä olennaisempaa on keskittyä pitkäjänteisesti jalanjälkeen, kaupungin omaan toimintaan. Tämä säteilee positiivisesti kaupungin elinvoimaan ja asukkaiden tyytyväisyyteen. Hyvä esimerkki kumppanuusyhteistyöstä on Kehä kolmosen varrelle syntyvä datakeskus, johon kytkeytyy maailman suurin lämmöntalteenottohanke, ja erityisen merkittävää on Espoon 2060 yleiskaavatyössä tehtävät ratkaisut. Molemmissa on tärkeää muistaa, että Espoo onnistuu niissä asioissa, joihin se saa espoolaiset asukkaat, yhteisöt ja yritykset mukaan.

Kestävä Espoota on ollut ilo tehdä yhdessä osana asiantuntevaa ja osaavaa kaupunkiorganisaatiota, ja laajan kumppaniverkoston kanssa.

Meri Löyttyniemi

Jukka Mäkelä

puheenjohtaja

omistaja

6.2.2025

Yhteenveto

Kestävä Espoo -ohjelmatyöllä tuettiin Espoon kaupunginvaltuuston päättämiä tavoitteita toimia globaalina esimerkkinä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa sekä olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Kestävä Espoo -ohjelma on edistänyt kestäviä ratkaisuja, vihreää siirtymää ja kaupungin kestävyden kasvattamista yhteistyön, kokeilujen ja kehitystoiminnan avulla. Ohjelmatyöllä on tuettu ajattelu- ja toimintatapojen muutosta sekä toimintaympäristön uudistamista luomalla ja vahvistamalla eri toimijoiden kestävän kasvun yhteistyötä Espoossa. Valtuustokauden aikana käynnissä oli yhteensä 30 projektia ja lähes kuuden miljoonan euron määrärahanpanostus kehittämiseen, josta suurin osa oli ulkoista rahoitusta.

Espoo on toiminut edelläkävijänä kaupunkien kestävyden arvioinnissa kansallisesti ja kansainvälisesti. Ohjelmakauden keskeisiä onnistumisia on ollut poikkihallinnollisen yhteistyön parantuminen ja Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan kokoaminen ja sen hyväksyminen valtuustossa yksimielisesti. Ohjelmakauden aikana ilmastopäästöt ovat jatkaneet laskuaan: kivihilestä on luovuttu kaukolämmön tuotannossa ja kestävien kulkumuotojen käyttö on lisääntynyt. Kehittämistoimintaa on suunnattu erityisesti energian, liikenteen ja rakentamisen päästöihin, joissa päästöt ovat korkeimmat. Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta tarjoaa hyvän pohjan ilmastotyölle jatkossa.

Kestävyystavoitteissa onnistuminen edellyttää järjestelmien kokonaisvaltaista arviointia ja keskinäisten vaikutusten ymmärtämistä. Kestävämpiä toimintatapoja on kehitettävä edelleen ja saatava ne asukkaille helpoimmaksi vaihtoehdoksi, jotta toimintatavat juurtuisivat arkeen. Kaupungin kestävien toimintatapojen mahdollistamista ja viemistä osaksi toimintaa on jatkettava, näistä tärkeänä esimerkkinä lajitteluasteen kasvattaminen lain edellyttämälle tasolle.

Espoo on vahvistanut asemaansa kehittäjäkumppanina ja avannut kaupunkikehitystä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ympäristöksi. Kansainvälinen yhteistyö ja EU-rahoituksen hyödyntäminen ovat kasvattaneet merkitystään. Ohjelman tavoitteita on edistetty suunnitelmallisesti ja monitasoisesti, mikä luo vahvan pohjan kestävyden edistämisen jatkolle. Kolmen ohjelmakauden aikana on Espooseen luotu vahvaa toimintakulttuuri kestävä kehityksen työn edistämiseen läpi koko organisaation. Kestävän kehityksen osaamiskeskuksen turvaa osaltaan toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä ja jatkuvuutta. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (SDG) antavat hyvän pohjan seuraavaan strategiaan ja Espoo-tarina.

6.2.2025

Sisällysluettelo

1	Ohjelman toteutus	4
1.1	Yleiskuvaus ohjelmasta ja sen etenemisestä.....	4
1.2	Ohjelman organisaatio	4
1.3	Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit.....	6
2	Ohjelman tulokset hyötytavoitteittain.....	8
2.1	Hyötytavoite 1: Espoo on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edelläkävijä.....	8
2.2	Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä	10
2.3	Hyötytavoite 3: Espoo -yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi.....	13
2.4	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävän kaupunkikehityksen mallikaupunki	16
2.5	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunkiratkaisuille	19
3	Johtopäätökset ohjelman onnistumisesta ja keskeiset opit	22
4	Jatkonäkymiä ja kehitysideoita ohjelman kohdealueella	24

6.2.2025

1 Ohjelman toteutus

1.1 Yleiskuvaus ohjelmasta ja sen etenemisestä

Espoo-tarinan toteuttamisessa poikkihallinnolliset kehitysohjelmat ovat olleet yksi keskeinen keino. Kehitysohjelmien avulla on organisoitu ja ohjattu kehittämistyötä Espoo-tarinan linjaamien tavoitteiden toteuttamiseksi. Kestävä Espoo -ohjelmatyöllä edistettiin Espoon kaupunginvaltuuston päättämien tavoitteiden saavuttamista, toimia globaalina esimerkkinä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa sekä olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Kestävä Espoo -ohjelmatyötä on tehty jo kolmen valtuustokauden ajan. Valtuustokauden käynnistyttyä syksyllä 2021 ohjelman ohjausryhmä kokoontui valmistelemaan hyötytavoitteita ja ohjelmasuunnitelmaa. Kestävä Espoo -ohjelman hyötytavoitteet hyväksyttiin valtuustossa 28.2.2022 ja kaupunginhallitus hyväksyi ohjelmasuunnitelman 11.4.2022. Ohjelman toteutusvaiheessa ohjelman etenemisestä, tuloksista ja hyötytavoitteiden toteutumisen tilanteesta raportoitiin kaupunginhallitukselle ja valtuustolle kaksi kertaa vuodessa. Syksyllä 2023 puolivälitarkastelussa arvioitiin hyötytavoitteiden toteutumisenäkymiä ja ohjelman toimintaympäristön kehitystä. Ohjelman loppuraportti laadittiin vuoden 2024 lopussa.

Kestävän kehityksen työssä ja ilmastotyössä haasteet ovat monimutkaisia ja edellyttävät kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Kestävä Espoo -ohjelma on edistänyt kestäviä ratkaisuja, vihreää siirtymää ja kaupungin kestävyuden kasvattamista yhteistyön, kokeilujen ja kehitystoiminnan avulla. Ohjelmatyöllä on tuettu ajattelu- ja toimintatapojen muutosta sekä toimintaympäristön uudistamista luomalla ja vahvistamalla eri toimijoiden kestävän kasvun yhteistyötä Espoossa.

Osa edellisen ohjelmakauden projekteista jatkui ohjelmakaudelle 2021–2025 ja näin ollen projekteja oli jo käynnissä, kun ohjelmasuunnitelma hyväksyttiin. Ohjelmakaudella on ollut käynnissä yhteensä 30 projektia, joista suurin osa käynnistettiin ohjelmakauden aikana. Ohjelman päättyessä käynnissä on 11 projektia.

1.2 Ohjelman organisaatio

Ohjelman omistaja kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä vastasi ohjelmasta ja sen hyötytavoitteista. Ohjelmapäällikkönä toimi strategia- ja kehittämisjohtaja Pasi Laitala, joka vastasi tavoitteiden saavuttamisesta. Operatiivisena ohjelmapäällikkönä toimi kehittäispäällikkö Sanna Rönkkönen, joka tuki ohjelmapäällikön työtä, vastasi ohjelmatyön koordinoinnista, ohjelman määrärahojen käytöstä sekä raportoinnista.

Ohjausryhmä vastasi ohjelmatyön raportoinnista valtuustolle, käsitteli ohjelman projektien ja toimenpiteiden tuloksia sekä antoi ohjausta toimenpiteiden toteutukseen. Ohjausryhmässä oli edustus kaikista valtuustoryhmistä (yhdeksän henkilöä),

6.2.2025

nuorisovaltuustosta ja kaupungin viranhaltijoita kaikilta toimialoilta (yhdeksän henkilöä). Laajan ja edustavan kokoonpanon avulla pyrittiin varmistamaan kestävä kehityksen eri näkökulmien huomioiminen sekä laaja sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin ja niiden toimenpanoon.

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi valtuutettu Meri Löyttyniemi (vihr.) ja varapuheenjohtajana valtuutettu Markku Markkula (kok.). Ohjausryhmän muita luottamushenkilöjäseniä olivat Adwoa Brewu (KD), Nina Siivola (RKP), Mikko Björklund (Liik.), Martti Hellström (SDP), Mervi Syväranta (PS), Kari Uotila (Vas.), Sofia Tuisku (Kesk.) sekä nuorisovaltuustosta vuosittain vaihtuva jäsen: Kasper Manninen (2021), Sofia Meng (2022), Iiro Nieminen (2023), Laura Kivioja (2024) sekä Lahja Pietilä (2025). Nuorisovaltuuston jäsenillä oli myös varajäsenet, jotka osallistuivat kokouksiin tarvittaessa.

Viranhaltijajäsenet olivat kaupunginjohtaja Jukka Mäkelä, varhaiskasvatuksen johtaja Virpi Mattila, konserniohjauksen kehittämisjohtaja Maria Jyrkkä, elinkeinojohtaja Harri Paananen (sijaisena erityissuunnittelija Maarit Viik-Kajander), hankintajohtaja Pihla Hynynen, toisen asteen koulutuksen johtaja Tapio Erma, ympäristöjohtaja Tarja Söderman, suunnittelupäällikkö Liisa Ikonen sekä liikuntapalvelupäällikkö Markku Sistonen.

Ohjausryhmä valmisteli ohjelman hyötytavoitteet ja ohjelmasuunnitelman sekä kokoontui ohjelmakaudella yhteensä 23 kertaa. Ohjausryhmä vieraili kokouksensa yhteydessä Fortumin Suomenojan laitoksella, HSY:n Blominmäen jätevedenpuhdistamolla ja Ämmässuon ekoteollisuuskeskuksessa, HSL:ssä, Carunalla ja Espoon Asunnoilla. Vierailujen tavoitteena oli vahvistaa yhteistyötä Espoon keskeisten toimijoiden välillä sekä lisätä ymmärrystä siitä, miten eri toimijat omalla toiminnallaan edistävät Espoon kestävä kehityksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Ohjausryhmän kokousten sisällöt ja teemat suunniteltiin ohjelman puheenjohtajiston kanssa ja kokousten valmistelusta ja koordinoinnista vastasi kehittämispäällikkö Sanna Rönkkönen. Lisäksi ohjausryhmän kokousten valmisteluun ja ohjelman raportointiin osallistui laaja joukko kestävä kehityksen osaamiskeskusten erityisasiantuntijoita ja kehittämispäälliköitä, jotka kokoontuivat ohjelman seurannan ja toimeenpanon merkeissä säännöllisesti. Ohjausryhmän kokousten sihteerinä toimi erityisasiantuntija Suvi Jäntti ja ohjelman viestintävastaavina viestintäpäällikkö Virpi Pakkala. Erityisasiantuntija Tereza Dickson tuki ohjelmapäällikköä sekä projekteja viestintään liittyvissä tehtävissä.

6.2.2025

1.3 Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit

Ohjelman omarahoitukseen oli varattu vuosittain 200 000 € määräraha. Tämän lisäksi ohjelman käynnistämiin projekteihin haettiin ja saatiin ulkoista rahoitusta, jonka avulla pystyttiin merkittävästi parantamaan ohjelman resursointia ja vahvistamaan vaikuttavuutta (Taulukko 1). Ohjelman kustannuspaikalla ohjelmakauden aikana olivat TUPA-, Puhdas ja älykäs -yhteistyön Kera ja Kestävän tulevaisuuden kaupunginosat -projektit, joista kaksi ensin mainittua päättyi 2023. Muut Kestävä Espoo -ohjelman projektit oli kohdennettu osaamiskeskuksen kustannuspaikalle. Niiden arvioidut kustannukset vuodelle 2024 olivat 1,65 milj. € sisältäen sekä henkilöstökulut ja ostopalvelut, ja josta ulkoisen rahoituksen osuus oli noin 1,14 milj. € (Taulukko 1).

Ohjausryhmän kokouspalkkiot olivat 24 000 € (v. 2022), 29 000 € (v. 2023) ja 29 000 € (v. 2024). Lisäksi ohjelman kustannuspaikalta ostettiin ohjelmaa tukevia asiantuntijapalveluita 9 000–13 000 €/vuosi. Näitä olivat kaupunkimetsien virkistyskäyttötutkimus sekä kulutusperäisten päästöjen ja kaupungin luontojalanjäljen laskenta.

Rahoitusta projekteihin saatiin Euroopan aluekehitysrahastolta (EAKR), pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimuksesta, Euroopan unionin tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta (Horisontti 2020 ja Horizon Europe), Uudenmaanliitolta, ympäristöministeriöltä, EU:n alueiden välisestä yhteistyöohjelmasta Interreg Central Baltic ja Urbact sekä liikunnan ohjauksen valtionavustusta (Traficom). Ulkoisen rahoituksen osuus vaihteli projekteissa rahoituslähteen mukaan 60–100 % välillä. (Taulukko 1).

6.2.2025

Kestävä Espoo -ohjelman projektitoiminnan rahoitus

Vuosi	Ohjelman rahoitus	Ulkoinen rahoitus	Yhteensä	Tuki %
2022	48 000 €	251 000 €	299 000 €	84 %
2023	147 000 €	185 000 €	332 000 €	56 %
2024	203 000 €	178 000 €	381 000 €	47 %
Yhteensä	398 000 €	614 000 €	1 012 000 €	

Kestävän kehityksen osaamiskeskuksen projektitoiminnan rahoitus

Vuosi	Osaamiskeskuksen rahoitus	Ulkoinen rahoitus	Yhteensä	Tuki %
2022	720 000 €	1 260 000 €	1 980 000 €	64 %
2023	250 000 €	1 020 000 €	1 270 000 €	80 %
2024	512 000 €	1 140 000 €	1 652 000 €	69 %
Yhteensä	1 482 000 €	3 420 000 €	4 902 000 €	

Taulukko 1. Kestävä Espoo -ohjelman ja Kestävän kehityksen osaamiskeskuksen projektitoiminnan rahoitus.

Ohjelmalle arvioitiin ohjelmasuunnitelmassa työmääräksi yhteensä 30 henkilötyövuotta per vuosi. Arvio piti sisällään ohjelman johtamiseen, hallintaan ja viestintään käytettävän työmäärän sekä ohjausryhmän, omistajan ja osaamiskeskuksen asiantuntijoiden ja projektipäälliköiden erityisesti projekteihin käyttämän työmäärän. Kestävän kehityksen osaamiskeskus (noin 25 henkilöä) vastasi isolta osin ohjelman kehittämiskokonaisuuksien ja hyöty tavoitteiden edistämisestä ja projektien toteutuksesta. Ohjelma pysyi työmääräarviossaan.

Ohjelmaa toteutettiin laajassa yhteistyössä kaupungin toimialojen, tulosityksiköiden, yritysten, asukkaiden ja järjestöjen sekä muiden toimijoiden kuten tutkimus- ja kehityslaitosten, yliopistojen sekä suomalaisten ja eurooppalaisten kumppanikaupunkien kanssa (kts. liite ohjelman projektit ja toimenpiteet). Näin ollen ohjelman eteen tehty todellinen työmäärä on moninkertainen ohjelmasuunnitelmassa tehtyyn arvioon nähden.

Keskeisimpiä organisaation ulkopuolisia kumppaneita olivat VTT, Aalto-yliopisto ja Metropolian ammattikorkeakoulu, joilla on merkittävä rooli koulutuksen, tutkimus- ja kehityshankkeiden sekä uusien innovaatioiden edistämisessä. Kaupungin konserniyhteisöstä keskeisimpiä kumppaneita olivat HSL kestävän liikenteen ja vähäpäästöisten liikkumisratkaisujen edistämisessä sekä HSY jätehuollon ja ilmastotyön asiantuntijana. Yrityskumppaneista Fortumilla on merkittävä rooli

6.2.2025

kestävän energian ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta ja Carunalla sähkönjakelun, sähköinfrastruktuurin kehittämisen ja älykkäiden energiaratkaisujen osalta.

2 Ohjelman tulokset hyötytavoitteittain

Ohjelman alussa määriteltiin hyötytavoitteille mittarit ja asetettiin tavoitearvot. Mittarit jaettiin kolmeen ryhmään: osa mittasi suoraan ohjelman toteutusta, osa kuvasi organisaation sisäisiä muutoksia ja osa keskittyi laajempaan yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, jota ohjelmatyöllä pyrittiin edistämään. Hyötytavoitteiden toteutumista tarkasteltiin asetettujen mittareiden pohjalta ja arvioimalla, miten ohjelman toimenpiteet ovat käytännössä edistäneet tavoitteiden saavuttamista.

2.1 Hyötytavoite 1: Espoo on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edelläkävijä

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (sustainable development goals, SDG) ohjaavat espoolaisia kohti kestävästä elämäntapaa ja Espoo-yhteisöä huomioimaan kestävyiden eri ulottuvuudet. SDG:t toimivat mittaristona, jolla mitataan ja johdetaan työn vaikuttavuutta. Strategiatavoitteena on saavuttaa 17 tavoitetta edelläkävijänä sekä kehittää ja jakaa ratkaisuja kansallisesti ja kansainvälisesti. Ratkaisut toimivat globaaleina esimerkkeinä Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamisesta kaupungeissa, mikä lisää kestävän kehityksen työn vaikuttavuutta. Strategiakauden edelläkävijätyö kootaan vuonna 2025 yhteen Espoon kaupungin SDG-arvioksi (Voluntary Local Review, VLR), joka esitellään YK:lle ja kansainväliselle yhteisölle.

Arvio hyötytavoitteen toteutumisesta: Hyötytavoite on toteutunut pääosin. Ohjelmatyöllä on edistetty kokonaistavoitteen saavuttamista merkittävästi. Espoo on ollut merkittävässä roolissa edelläkävijänä rakentamassa pohjaa kaupunkien YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi ja arvioinnille kansallisesti ja kansainvälisesti. Kaupunkien välisessä kestävyysvertailussa Espoo pärjää hyvin. Toimintaa pitää edelleen jatkaa, sillä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen vaatii jatkuvaa sitoutumista, strategista kehittämistä ja toiminnan integroimista kaupungin jokapäiväiseen päätöksentekoon ja käytäntöihin.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet tarjoavat kattavan viitekehyksen kestävyiden edistämiseksi globaalilla, kansallisella ja paikallisella tasolla. Niiden edistäminen edellyttää strategista ja koordinoitua lähestymistapaa sekä yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Kaupungeilla on tavoitteiden saavuttamisessa merkittävä rooli, koska suurin osa maailman väestöstä asuu kaupungeissa ja monet kestävyyshaasteet ovat kaupunkikeskeisiä.

Espoo on tunnustettu kansalliseksi ja kansainväliseksi mallikaupungiksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi ja toimimaan esimerkkinä Agenda

6.2.2025

2030 integroimisesta paikalliseen toimintaan. Ohjelmakauden aikana laadittu VLR2023 (Voluntary Local Review) kuvaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden nykytilaa Espoossa. Arvio on julkaistu espoo.fi-sivustolla ja siitä on tehtyä materiaalia (SDG-kortit), jota on jaettu laajasti mm. espoolaisiin kouluihin opetusmateriaaliksi. Useampi eurooppalainen kaupunki on omaksunut Espoon VLR2023 mallin omaksi tavaksi raportoida ja edistää kestävästä kehitystä. Kansainvälisessä kaupunkien kestävän kehityksen tavoitteiden vertailussa Espoo pärjää erinomaisesti (Mayors Indicators -palvelu, 1000 kaupunkia, 200 mittaria).

Espoon kehittämistyö auttaa myös muita kaupunkeja ja organisaatioita hyödyntämään SDG:tä vaikuttamisen ja johtamisen tukena. Espoossa kehitetty SDG-analyysityökalu auttaa organisaatioita hahmottamaan, miten YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitetta voidaan hyödyntää oman toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ja mitä uusia toimia tarvitaan. Työkalu on otettu laajasti käyttöön kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Espoo on osallistunut kestävän kaupunkikehityksen indikaattorien kehittämiseen toimien esimerkkinä kestävän kehityksen tavoitteiden johtamisessa kaupungeissa.

Espoo johtaa eurooppalaisista kaupungeista koostuvaa URBACT-ohjelman Cities for Sustainability Governance (CSG) -verkostoa, jonka tavoitteena on kestävän kehityksen johtamisen, hallinnon ja yhteisön kehittäminen paikallisesti ja oppien jakaminen muiden kaupunkien kesken. Myös muissa kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissaan Espoo toimii aktiivisesti (mm. SDG46, KEKANUA, YK Habitat, Eurocities). Verkostojen tavoitteena on kaupunkien kestävän kehityksen työn paikallistason ja vaikuttavuuden kehittäminen. Aktiivinen verkostotoiminta on vahvistanut ja rakentanut uusia kumppanuuksia luoden pohjaa uusille kestävyttä edistäville projekteille ja rahoitusmahdollisuuksille.

Kaupungin sisäistä osaamista on kehitetty kestävyysmurroksen edellyttämän ajattelu- ja toimintakulttuurimuutoksen aikaansaamiseksi. Kaupungin johtamisvalmennuksissa henkilökuntaa koulutetaan kestävän kehityksen tavoitteisiin ja SDG-viitekehityksen hyödyntämiseen omassa työssään. Jo parikymmentä kaupungin yksikköä on tarkastellut toimintaansa kaikki kestävän kehityksen osa-alueet huomioiden. Myös sisäiset verkostot, kuten ekotukiverkosto ja siihen liittyvät koulutukset, joiden veto- ja kehittämisvastuu siirtyi ohjelmakaudella osaamiskeskukseksi, tukevat kaupungin sisäistä osaamisen kehittämistä ja kestävyystoimien jalkauttamista. Tärkeässä roolissa on ollut yhteistyö koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Yksittäisillä tapahtumilla, tapahtumasarjoilla ja työpajoilla on tavoiteltu laaja joukko Espoon kaupungin työntekijöitä, espoolaisia asukkaita, päättäjiä, koululaisia ja opiskelijoita, järjestöjä sekä liike-elämän ja julkishallinnon edustajia ja näin lisätty ymmärrystä ja valmiuksia edistää kestävyysperiaatteita.

6.2.2025

Kestävyysoimien jalkauttamisessa linjajohtamista tukevat erilaiset strategian toimeenpanon työkalut, esim. ohjelma- ja projektijohtamisen (EsPro) -malliin ja toimintaympäristön tila -raporttiin on tuotu kestävyden ulottuvuuksia/näkökulmia.

Ohjelmakauden päättymisen jälkeen jatkuvat projektit/toimenpiteet: Cities for Sustainability Governance (CSG)

Mittari	Arvio toteutumisesta (sanallinen ja liikennevalo)
YK Agenda 2030 tunnettuus kaupunkiorganisaatiossa, asukkaiden ja kumppaneiden parissa	On kasvanut merkittävästi.
SDG-tavoitteiden edelläkävijyys verrattuna muihin kaupunkeihin <ol style="list-style-type: none"> 1) SDG-tavoitteiden saavuttaminen 2) Kansallisesti ja kansainvälisesti jaetut ratkaisut 	Mittari SDG-tavoitteiden saavuttamisesta on ollut merkittävä kannustin Espoon kestävä kehityksen työlle, joka vaatii jatkuvaa kehittämistä ja kehittymistä. <ol style="list-style-type: none"> 1) Vertailussa muihin kaupunkeihin Espoo pärjää hyvin sekä määrällisissä että laadullisissa mittareissa, mutta tavoitteiden saavuttaminen vaatii jatkuvaa työtä ja toiminnan parantamista useiden tavoitteiden osalta. 2) Espoo on tunnustettu kansalliseksi ja kansainväliseksi edelläkävijäkaupungiksi YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden edistämässä ja Espoon kehittämistyö auttaa muita kaupunkeja ja organisaatioita kansallisesti ja kansainvälisesti.
Kaupungin ja koko yhteisön tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi suhteessa YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin	VLR arviointi tehty
Kestävä Espoo –ohjelmalle luodaan valtuustokauden aikana viestinnän, seurannan, raportoinnin ja mittaamisen malli	Tehty

2.2 Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä

Strategian mukaisesti Espoo on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Espoo toimii aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjunnassa, varautumisessa ja sopeutumisessa. Kumppaneiden kanssa tehtävien ratkaisujen hiilikädenjälki on merkittävä ja auttaa ratkaisemaan globaalia ilmastohaastetta. Ohjelma kokoaa yhdessä Espoo-yhteisön kanssa Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan, joka viitoittaa suunnan Espoon ilmastotyölle huomioiden kiertotalouden ja kestävä kehityksen eri ulottuvuudet. Kehittämistyö päästöjen vähentämiseksi vauhdittaa muutosta kohti tulevaisuuden hiilineutraalia yhteiskuntaa, jossa vihreä siirtymä ja digitaalisuus vahvistavat Espoon taloutta ja työllisyyttä sekä parantavat asukkaiden arjen sujuvuutta. Kehittämistoimia suunnataan erityisesti energian ja liikenteen sekä rakentamisen päästöjen

6.2.2025

vähentämiseen. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta lisätään ja liikenteen päästöttömiä käyttövoimia edistetään. Lisäksi vahvistetaan edellytyksiä luopua kivihiilestä vuoteen 2025 mennessä. Ilmastohaasteen ratkaisemiseen otetaan mukaan eri asukasryhmät uusilla osallistumisen tavoilla.

Arvio hyötytavoitteen toteutumisesta: Hyötytavoite on toteutunut. Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta on koottu ja valtuuston yksimielisesti hyväksymä. Ilmastopäästöjen lasku oli tavoitetasoakin nopeampaa vuonna 2023. Kehittämistoimintaa on suunnattu erityisesti energian, liikenteen ja rakentamisen päästöihin, joissa päästöt ovat korkeimmat. Kivihiilestä on luovuttu kaukolämmön tuotannossa ja kestävien kulkumuotojen käyttö on lisääntynyt 6 % vuodesta 2018. Myös asukkaita on otettu mukaan ilmastotyöhön uusilla osallistumisen tavoilla.

Ohjelmatyöllä on vahvistettu pitkäjänteisesti ilmastotyötä ja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Kaupunkien rooli ilmastotyössä on toimia esimerkkinä, kokoajana, toteuttajana ja mahdollistajana sekä varmistaa, että paikallisella tasolla tehdään konkreettisia tekoja, jotka tukevat laajempia kansallisia ja kansainvälisiä ilmastotavoitteita.

Espoon alueella tuotetut ilmastopäästöt ovat laskeneet 30 % vertailuvuodesta 1990 samalla kun väestönkasvu on ollut nopeaa. Asukasta kohti päästöt ovat laskeneet vuodesta 1990 jo 62 % ja ovat kahdeksatta vuotta pääkaupunkiseudun pienimmät. Päästöt laskivat kaikilla merkittäville hiilineutraaliustavoitteen mukaisilla sektoreilla: kaukolämmössä, kulutussähkössä ja liikenteessä.

Espoon kaupunginvaltuusto päätti Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartasta toukokuussa 2024. Ohjelman toimesta yhdessä Espoo-yhteisön kanssa, on laadittu Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta, joka on vahvistanut yhteistä tilannekuvaa, ymmärrystä ja toimeenpanoa ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Tiekartta pitää sisällään toimenpiteet ilmastopäästöjen vähentämisen saavuttamiseksi tavoitteen mukaisesti. Tiekartan kokoamisen yhteydessä löydettiin myös uusia ratkaisuja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Espoon ilmastotyö on saanut Euroopan komission Mission Label -tunnuksen, joka osoittaa Espoon sitoutumisen ja uskottavan suunnitelman kohti ilmastotavoitetta, avaa uusia rahoitusmahdollisuuksia sekä vahvistaa Espoon profiloitumista kansainvälisenä kokeilu- ja innovaatiokeskuksena puhtaille ja älykkäille kaupunkiratkaisuille.

Espoon ilmastotyössä on vahvistettu kaupungin sisäistä, seudullista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja työn vaikuttavuuden kasvattamiseksi (esim. EU:n ilmastomissiotyön kumppanisitoumukset). Kaupungin sisäistä yhteistyötä on vahvistettu hyvin tuloksin mm. lisäämällä yhteistä valmistelua ja toimeenpanoa sekä koulutuksilla.

6.2.2025

Osana pitkäjänteistä ilmastojohtamisen kehittämistä ja Hiilineutraali Espoo 2023 - tiekartan toimeenpanoa laadittiin ilmastotyön talouskooste, joka julkaistaan vuosittain osana kaupungin talousarviota ja sen toteutumista seurataan kaupungin tilinpäätöksessä. Ilmastotyön talouskoosteen avulla pystytään johtamaan ja seuraamaan entistä paremmin ilmastotyön talous- ja päästövaikutuksia ja suuntaamaan resursseja vaikuttavimpiin ilmastotoimiin. Ilmastotyötä tehdään myös jatkuvasti paremmin näkyväksi päätöksentekijöille, kumppaneille ja asukkaille. Ilmastotyön talouskoosteen tarkemmat tiedot löytyvät myös Ilmastovahdista, jonne on koottu myös kaikki Espoon ilmastotoimet.

Kaupungin kokonaispäästöjen 80 % vähennystavoite ei sisällä rakentamisen, ruoan, tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta tai liikenteestä ja energiasta syntyviä päästöjä, jotka syntyvät Espoon rajojen ulkopuolella. Espoolaisten kulutusperäisiä päästöjä on seurattu vuosilta 2020 ja 2022. Kulutusperäiset päästöt ovat lähes neljä kertaa suuremmat kuin alueellisen laskennan ilmastopäästöt. Espoon tavoitteena on vähentää rakentamisen koko elinkaaren aikana syntyviä päästöjä. Tähän sisältyy esimerkiksi rakentamisen materiaalien valmistuksesta aiheutuvat päästöt, jotka syntyvät pääosin Espoon alueen ulkopuolella. Kaupunki on kehittänyt tietopohjaa Espoon rakennuskannan päästöjen kehityksestä valmistelussa olevan yleiskaavan mukaisesti vuoteen 2060 asti sekä tarkemmin lähitulevaisuuden ilmastopäästökehitystä Espoon Asuntojen ja tilapalveluiden rakennuskannan osalta.

Ilmastohaasteen ratkaisuun on otettu asukkaita mukaan uusilla osallistamisen tavoilla mm. TUPA-asukaspaneelit, kummiluokkatoiminta, pyöräilykurssit sekä järjestö- ja urheiluseurayhteistyön vahvistaminen. Ilmastotyön näkyväksi tekemisen, hyvistä tuloksista viestimisen ja asukkaiden osallistamisen tavoitteena on kannustaa asukkaita kestäviin valintoihin omassa arjessaan.

Ohjelman kehittämiskokonaisuuksissa on edistetty laajasti hiilineutraaliustyötä ja kehittämistoimia on suunnattu erityisesti energian, rakentamisen ja liikenteen päästöjen vähentämiseksi, jotka ovat Espoon suurimmat päästöjen lähteet. Jatkossa hiilineutraaliustyössä huomiota on kiinnitettävä erityisesti kulutuksen päästöihin, rakentamisen päästöjen osalta erityisesti betonin ja teräksen päästöihin, liikenteen logistiikkaan ja hiilinielukykyyn.

6.2.2025

Ohjelmakauden päättymisen jälkeen jatkuvat projektit/toimenpiteet: Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan toimeenpano, Espoo Climate Community (COMET), SOLMU – Uudet palvelut liikenteen solmukohtissa, eCargo, Energiapalvelut alueille (ENPA)

Mittari	Arvio toteutumisesta (sanallinen ja liikennevalo)
CO ₂ -ekv kokonaispäästöt, päästöjen kehittyminen per capita Espoossa	Laskeva suuntaus. 2,4 t CO ₂ e/asukas, kokonaispäästöt 742 000 t CO ₂ e. Ilmastopäästöjen lasku oli tavoitetasoa nopeampaa vuonna 2023.
Liikenteen kulkumuoto-osuus	Kestävien kulkumuotojen osuus on kasvanut ja on 60 % - Kävely 30 %, Pyöräily 9 %, Joukkoliikenne 20 % (HSL Liikkumistutkimus 2023)
Sähköautojen ja muiden vähäpäästöisten autojen osuus autokannasta ja ensirekisteröinnistä Espoossa	Kasvava suuntaus, mutta %-luvut jäivät jonkun verran pienemmiksi tavoitearvoista. Koko Espoossa käytössä olevasta autokannasta vähäpäästöisten autojen osuus heinäkuussa 2024 oli 21 % (lisäys 11,5 %) ja ensirekisteröinneistä viimeisen 12 kk aikana vähäpäästöisiä yhteensä 66 % (lisäys 11 %).
Sähköautojen latausinfra Espoon kaupungilla (omat kiinteistöt, yleiset alueet, pysäköintilaitokset, vuokratalot)	Määrä kasvanut, julkisia latausasemia nyt 49 kpl. Kilpailutuksen myötä tulossa merkittävä lisäys.
Sähköautojen ja muiden vähäpäästöisten autojen osuus Espoon kaupungin autoista, sekä sähköbussien määrä HSL liikenteessä	Määrät kasvavat joka vuosi. HSL:n busseissa sähkön osuus kohta noin 50 %.
Uusiutuvan energian tuotannon määrä: aurinkosähkö liitetty verkkoon kpl	3336 kpl. Kasvua n. 220 %.
Uusiutuvan energian tuotannon määrä kWh kaupungin omissa rakennuksissa	n. 1 GWh/a, lisäys 54 %.
Kumppaneiden kanssa tehtyjen ratkaisujen hiilikädenjäljen suuruus	Hiilikädenjälkeä ja sen laskentaa kehitetään edelleen yhdessä Climate Leadership Coalitionin (CLC) ja ilmastokumppaniverkoston kanssa. Espoo on pystynyt levittämään omia toimintamallejaan ja ratkaisujaan, ja tukemaan muita kaupunkeja omissa ilmastotyössään.

2.3 Hyötytavoite 3: Espoo -yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi

Kestävien ratkaisujen käyttöönottoa ja kestävää elämäntapaa edistetään Espoo-tarinan mukaisesti Espoo-yhteisössä ja asukkaiden arjessa. Kaupungin toimintatapoja kehitetään tukemaan aktiivisesti kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja kumppanuuksia. Kaupungin toiminnoissa ja palveluissa, kuten opetuksessa ja kasvatuksessa, talouden ja toiminnan suunnittelussa, kaupungin kehittämisessä, investoinneissa, työllisyystoimissa, hankinnoissa ja viestinnässä edistetään kaikkien kestävä kehityksen ulottuvuuksien ja ilmastotavoitteiden toteutumista. Jokaisella espoolaisella on hyvät mahdollisuudet tehdä kestäviä valintoja arjessaan ja valintojen merkityksellisyys kasvaa. Uusien kestävien toimintatapojen juurtumista arkeen tuetaan olosuhteita parantamalla, markkinoinnilla

6.2.2025

ja viestinnällä sekä suunnittelemalla ja toteuttamalla toimintaa yhdessä asukkaiden kanssa.

Arvio hyötytavoitteen toteutumisesta: Hyötytavoite on toteutunut osittain. Espoo-yhteisön ja espoolaisten kestävä elämäntapaa on edistetty monella tasolla ohjelmakauden aikana. Toimenpiteet ovat keskittyneet hiilineutraaliuden edistämiseen, kiertotalouden vahvistamiseen, kaupungin toimintatapojen kehittämiseen, kestävä elämäntavan edistämiseen ja innovatiivisten kokeilujen toteuttamiseen. Jatkossa on painotettava toimenpiteitä, jotka edesauttavat kiinteistöjen lajitteluasteen kasvattamista ja toimenpiteitä, jotka vähentävät kulutuksen päästöjä.

Kaupungin toimintatapoja on kehitetty tukemaan kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja toimialoja on tuettu kestävä kehityksen tavoitteiden kirkastamisessa (esim. SDG-työ, ilmastotiekartta, ilmastotyön talouskooste, koulutukset, hankintojen kestävyys). Kulutuksen hiilijalanjäljen selvittäminen ja laskennan kehittäminen on ollut yksi edistysaskel espoolaisten ilmastopäästöjen arvioimiseksi, kts. hyötytavoite 2.

Kiertotaloutta on edistetty erityisesti järjestelmätasolla. Espoon kaupunki on ollut mukana valtakunnallisen kiertotalouden Green deal -sopimuksen valmistelussa, jonka tavoitteena on vauhdittaa yhteiskunnan siirtymistä kiertotalouteen. Ohjelmakauden aikana on vahvistettu materiaalien uudelleen- ja uusiokäyttöä. Erilaisilla materiaalikartoituksilla (betoni, lasi) on selvitetty materiaalien määriä sekä parhaita käytäntöjä niiden jatkokäsittelyyn. Kartoitusten avulla on pystytty arvioimaan liiketoiminnan laajuutta sekä purkamisen ja korjaamisen kannattavuutta. Muovin kiertoa ja uusiomuovin markkinoiden kehittymistä edistettiin tutkimuksen, selvitysten ja viestintätoimenpiteiden avulla sekä käytännön pilottien kautta löydettiin hyviä ja vaikuttavia tapoja muovien kiertoon. Tekstiilin ja muovin kiertotalouden sekä kestävä ruokajärjestelmän toimintaedellytysten kehittämistä jatketaan edelleen Kiviruukissa, jonne tavoitteena on kehittää kiertotalouden innovaatioiden, liiketoiminnan ja oppimisen keskittymä. Metroreitin varrelle kehittyvän Green Line -konseptin tavoitteena on lisätä yhteistyötä kemian, kiertotalouden ja puhtaan teknologian aloilta ja vahvistaa Suomen asemaa maailmanluokan puhtaan teknologian osaamiskeskittymänä.

Kiertotaloutta on edistetty myös innovatiivisten kokeilujen avulla. Rakentamisen kiertotalouden muotoilukilpailussa etsittiin innovatiivisia ja konkreettisia konsepteja Keran alueen rakennusosien uudelleenkäyttöön. AutoMod -hankkeen innovaatiokilpailuissa haettiin kekseliäitä konsepteja ja ratkaisuja, jotka edistävät kiertotaloutta robotiikalla tai muulla teknologialla.

Kaupungin hankinnoilla on merkittävä rooli kestävien ja älykkäiden kaupunkiratkaisujen edistämässä. Kaupungin hankintojen kestävyyttä on edistetty

6.2.2025

ohjelman toimesta selvittämällä hankintakategorioiden vastuullisuuspotentiaalia sekä erilaisten hankintojen vastuullisuuskriteereiden ja -kysymysten laadinnalla. Hankintatarpeiden kestävyyskriteeristöjä koskevaa osaamista, resursointia ja yleisesti saatavilla olevaa tietovarantoa tulee kuitenkin kehittää laajalti koko kaupungissa.

Kotitalousjätteen määrä on laskenut Espoossa noin 15 % ohjelmakauden aikana, mutta kierrätysaste on pysynyt samana eli on 48 %. EU:n asettaman tavoitteen mukaan vuonna 2025 kaiken yhdyskuntajätteen kierrätysasteen pitää olla 55 %. Espoon kaupungin oman toiminnan lajitteluaste ja yhdyskuntajätteen määrä on selvitetty ohjelmakauden aikana ja kaupungin oman toiminnan lajitteluaste on 45 %. Koulujen jätehuoltoa on parannettu, mutta laissa määrätyn lajittelovelvoitteen täyttämiseksi asialle tulee tehdä lisää toimenpiteitä.

Uusien kestävien toimintatapojen juurtumista arkeen on edistetty erilaisilla tapahtumilla, markkinoinnilla ja viestinnällä. Kestävää liikennettä on edistetty mm. pyöräilyä tukemalla (järjestetty pyöräilykursseja aikuisille, jotka eivät osaa ajaa polkupyörällä, edistetty pyörien huolto- ja korjaamispalveluita, selvitetty työsuhdepolkupyörien käyttöönottoa, viestintäkampanjoilla) sekä sähköautojen latausinfra kehittämisestä tukevilla toimilla. Pyöräilykurssit aikuisille sai kaupunginjohtajan innovaatiokilpailussa kunniamaininnan Innovaatiot-sarjassa. Kurseilla on opetettu yli 200 henkilöä ajamaan pyörällä. Energiayhteisöjen muodostumista on tuettu viestinnän ja selvitystyön kautta. Energiayhteisöjen määrä Espoossa on kasvanut ohjelmakaudella yli kahdeksankertaiseksi.

Vuorovaikutteisia ja osallistavia tilaisuuksia järjestettiin yli tavoitearvon ja on tavoitettu sitä kautta tuhansia ihmisiä. Viestintää tehdään erilaisissa kanavissa useille eri kohderyhmille (liitteet ja toimitustyöt, sisäinen ja ulkoinen uutiskirje, sosiaalisen median viestintää, julkaisusarjat, kaupungin sisäiset aamukahvitilaisuudet, videot, Reilun Kaupan viestintä, ekotukiverkosto). Ohjelmatyössä edistettiin myös asukkaille suunnattujen kiertotalouspalvelujen näkyvyyttä yhdessä pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa. Kestävän kehityksen työn asukaslähtöisyyttä ja osallisuutta vahvistettiin ottamalla asukkaita mukaan kaupunkikehittämiseen ja lisäämällä järjestö- ja urheiluseurayhteistyötä. Lukuisten valmennusten ja koulutusten avulla tuettiin kaupungin henkilöstön osaamista kestävä kehityksen haasteisiin vastaamisessa.

Hankintojen kehittäminen, lajitteluasteen kasvattaminen lain edellyttämälle tasolle ja kulutuksen päästöihin vaikuttaminen on tunnistettu tärkeiksi teemoiksi myös jatkon kannalta.

Ohjelmakauden päättymisen jälkeen jatkuvat projektit/toimenpiteet: Cycle4Climate, Kiertotalot, Kiviruukista kiertotalouden keskittymä

6.2.2025

Mittari	Arvio toteutumisesta (sanallinen ja liikennevalo)
Espoon kulutusperäiset päästöt	Ei uudempaa tietoa. Vuonna 2022 2693,9 ktCO ₂ -ekv. Asukaskohtaiset 9,07 t CO ₂ -ekv/asukas. (Kulma-hanke, Sitowise). Vuoden 2024 osalta tehdään uusi laskenta kaikista kulutuksen päästöistä, tiedot saatavilla vasta vuonna 2025 keväällä.
Espoon jätemäärä ja kierrätysaste	Kotitalousjätteen määrä laskenut vuodesta 2021 n. 15 % ja kierrätysaste pysynyt samana. Vuonna 2023 Espoon kotitalousjätemäärä oli 227 kg/asukas, kierrätysaste 48 %.
Espoon kaupungin oman toiminnan kierrätysaste ja yhdyskuntajätteiden määrä	Kohteiden ja jätteiden määrä kasvanut, lajitteluaste pysynyt samana. Kohteita 435 kpl, jätemäärä 4176 646 kg ja lajitteluaste 45 %.
Kestävyyden osa-alueiden (ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) huomioiminen konsernihallinnon keskitetyn hankintatoimen hankinnoissa	Mittarin tavoitearvo saavutettu. Ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys huomioitiin 60 %:ssa vuonna 2024 valmistuneista hankinnoista.
Vuorovaikutteisten ja osallistavien tilaisuuksien lukumäärä ohjelmakaudella sekä niihin osallistuvien määrä ja kokemus	Tavoite saavutettu. 91 kpl, osallistujien määrä 1921 hlö, NPS: 64. Kaupungin sisäiset tilaisuudet eivät ole lukemissa mukana.
Energiayhteisöjen määrä	Elokuu 2024: 26 kpl. Energiayhteisöjen määrä on kasvanut lähes yhdenkäsänkertaiseksi ohjelmakauden aikana.

2.4 Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunkikehityksen mallikaupunki

Kaupunkikehittäminen luo edellytykset hyvinvoinnille sekä sujuvalle ja turvalliselle arjelle kaikkialla Espoossa. Kaupungin kehittämiseen kannustetaan mukaan laajasti yrityksiä sekä tutkimus- ja kehittämiskumppaneita. Alueiden toiminnallisessa kehittämisessä hyödynnetään uusia sisäisen ja ulkoisen yhteistyön toimintamalleja. Kehittämistyöllä edistetään vähäpäästöisten, älykkäiden ja kiertotalouden mukaisten kaupunkiratkaisujen käyttöönottoa valtuustokauden tavoitteiden (KV 25.10.2021) mukaisesti erityisesti Keran, Leppävaaran keskus pohjoisen, Kivenlahden metroaseman lähialueen ja Espoon keskuksen sekä Pohjois- ja Keski-Espoon pientaloalueilla. Ekosysteemisopimusta hyödynnetään kehittämistyön edistämiseksi. Luonnon monimuotoisuuden ja luontohyötyjen ylläpitäminen ja lisääminen on koko Espoo-yhteisön yhteinen asia. Jatkamme puurakentamisen edistämistä.

Arvio hyötytavoitteen toteutumisesta: Hyötytavoite on toteutunut pääosin. Kestävyyttä edistäviä toiminnallisia yhteistyömalleja on otettu käyttöön strategiassa priorisoiduilla alueilla. Pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimusrahoitusta on haettu ja saatu strategisten kaupunginosien kehittämistoiminnan tueksi. Myös muilla kestävä kehityksen hankkeilla on tuettu kaupunginosien kehittämistä. Puurakentamisen nykytilaa ja vastuita on kartoitettu ohjelmakauden aikana.

6.2.2025

Hyötytavoite edellyttää jatkuvaa ja pitkäjänteistä työtä yli ohjelmakausien. Tällä ohjelmakaudella erityisesti Kera ja Kivenlahdessa sijaitseva Kiviruukin keskittymä toimivat merkittävänä kehitysympäristöinä. Kerasta rakennetaan kestävä kehityksen mukaista kaupunginosaa 14 000 asukkaalle ja Kiviruukkiin kehitetään kiertotalouden innovaatioiden, liiketoiminnan ja oppimisen keskittymää. Tavoitteena on vahvistaa strategisten kehittämisalueiden edellytyksiä toimia kokeilu ympäristöinä yrityksille ja tki-toimijoille vihreää siirtymää edistävien ratkaisujen luomisessa. Pitkän aikavälin tavoitteena on luoda edellytykset asukkaiden hyvinvoinnille sekä sujuvalle, turvalliselle ja kestäväälle arjelle.

Kaupunkikehitystä on tehty laajassa yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Ohjelmakauden aikana rakennettiin uusia yhteistyöverkostoja (esim. Kiviruukissa tekstiilin ja muovin kierto sekä kestävä ruokajärjestelmä) ja kehitettiin uusia yhteistyömalleja ja toimintatapoja kestävä kaupunkikehityksen edistämiseksi (esim. Keran alueen kehittämissitoumus, tilojen väliaikaiskäytön toimintamalli, energian pelikirja, yhteiskehittämisen malli älykkäiden ja kestävien kaupunginosien kehittämiseen, Keran virtuaalinen kaupunkimalli). Toimintamalleja ja verkostoja tarvitaan, sillä uudet kestävä ratkaisut vaativat uudenlaista ja monialaista yhteistyötä niin kaupungin sisällä kuin eri sidosryhmien kanssa. Viiskorven alueelle tehty energiaselvitys on tästä hyvä esimerkki. Viiskorpeen kaavoitettavalle kaupunkialueelle etsitään innovatiivista, kustannustehokasta ja ilmastokestävää energiajärjestelmää, jolla on mahdollisimman vähän negatiivisia luontovaikutuksia. Tehty energiaselvitys vaati monialaista asiantuntijuutta kokonaiskuvan saamiseksi ja se toteutettiin kaupunkisuunnittelukeskuksen ja kestävä kehityksen osaamiskeskuksen yhteistyönä.

Lippulaivan ja Sellon kortteleiden energiapositiivisuuteen tähtäävät kehittämistoimet toimivat esimerkkeinä kestävästä kaupunkikehityksestä vähentäen energian kulutusta, lisäten uusiutuvan energian tuotantoa sekä parantaen energiatehokkuutta kokonaisvaltaisesti (esim. Lippulaivan korttelin Euroopan suurin kaupallisen rakennuksen maalämpöjärjestelmä). Kehitteillä oleva yritys lähtöinen energiapalvelumalli tukee mahdollisimman vähähiilisyiden ja energiaomavaraisen korttelitason energiaratkaisujen suunnittelua ja toteutusta. Valmistelussa olevan uusiutuvan energian kuntakatselmuksen tavoitteena on päivittää Espoon alueen energiataseen ja uusiutuvan energian hyödyntämispotentiaalin tilannekuva sekä luoda katsaus tulevaisuuteen tukien yleiskaavatyötä ja Hiilineutraali Espoo 2030 - tiekartan toimeenpanoa.

Keran toiminnallista kehittämistä on jatkettu ja yhteistyötä vahvistettu mm. alueen kehittäjät kokoavan ajankohtaisfoorumin ja rakentamisen kehittämisryhmän sekä Kera Hub -esittelytilan kautta. Espoon ratkaisuja on tehty laajasti tunnetuksi ja tietopohja on lisääntynyt kestävyysratkaisujen toteuttamiseksi kaupunkikehityksessä. Kaupunkikehitystapahtumat, kuten vuosittain järjestetty Kera Talks!, ovat koonneet

6.2.2025

reilusti yli 500 alan asiantuntijaa keskustelemaan kestävästä kaupunkiratkaisuista. Keran alueen kehittämistyötä on esitelty sekä kotimaisille että kansainvälisille vierailijaryhmille eri tilaisuuksissa lähes 1500 hengelle ja Keran hyviä käytäntöjä on skaalattu kansallisesti (Raklin klinikalla Keran malli). Kerassa myös kehitettiin uusia menetelmiä ja työkaluja rakennus- ja purkumateriaalien sekä orgaanisen jätteen kierrätykseen kaupungeissa, mikä parantaa materiaalien hyödyntämistä ja vähentää kaatopaikkajätteen määrää. Kerassa toteutettu kokeilu- ja toimintaympäristöpilotti tulevaisuuden kaupunkiratkaisujen ja -miljöön kehittämiseksi johti useisiin innovaatioihin, myös mahdollisiin patenttihakemuksiin, ja vahvasti Keran merkitystä pilotointialustana ilmastoneutraaleille ratkaisuille. Puurakentamisen nykytilaa ja vastuita on kartoitettu ohjelmakauden aikana, vaikkakin puusta rakentamisen osuus Espoossa on laskenut rakentamisen suhdanteiden vuoksi.

Myös muilla strategisen kehittämisen alueilla monialaista ja uudenlaista yhteistyötä on kehitetty kestävyysnäkökulmien huomioimiseksi. Espoon keskuksen Virastopihan ja Espoolaistentalon alueelle asemakaavan ilmastovaikutuksia ja luontoviisautta arvioitiin selvitystyössä, joka tehtiin tiiviissä yhteistyössä kaupunkisuunnittelukeskuksen ja kaupunkiympäristön toimialan esikunnan kanssa. Kiviruukiin laaditun alueellisen kestävyystiekartan tuloksena saatiin toimenpidelistaus luontoarvoja ja hiilineutraaliutta lisäävistä toimista eri skenaariossa. Kestävän tulevaisuuden kaupunginosat -kokeiluohjelmassa kehitetään ja testataan innovatiivisia ratkaisuja liikenteen ja luonnon monimuotoisuuden kestävyysaasteisiin Espoon kaupunginosissa vuoden 2025 aikana.

Luonnon monimuotoisuuden huomioimista kaupunkikehittämisessä edistettiin ohjelmatyössä alueellisilla Espoon keskuksen ja Kiviruukin kestävyystiekartoilla ja Keran alueelle tehdyllä luontoarvotarkastelulla, jossa selvitettiin, miten uuden asuinalueen rakentamisessa voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta. Otaniemi-Keilaniemen alueella käynnistettiin luontoyhteistyöverkosto luontopositiivisten ratkaisujen edistämiseksi. Eloisa Espoo -toimenpideohjelma toteuttaa Espoon alueella niittyjen ennallistamis- ja perustamistoimenpiteitä, puiden istutuksia sekä mahdollisia metsitysprojekteja. Valtuuston tähän tarkoitukseen myöntämää määrärahan käyttöä suunniteltiin yhteistyössä Kestävä Espoo- ja Tapahtumien yhteisöllinen Espoo -ohjelmien kanssa. Ohjelmasta rahoitetussa ja Luonnonvarakeskuksen toteuttamassa kaupunkimetsien virkistyskäyttötutkimuksessa selvitetään, mitkä metsän rakennepiirteet palvelevat hyvin sekä ihmistä että luonnon monimuotoisuutta. Saatava tieto tukee jatkossa päätöksentekoa ja toimenpiteitä, jotka vahvistavat sekä monimuotoisuuden ylläpitämistä että asukkaiden hyvinvointia. Tutkimusta on toteutettu yhteistyössä kaupunkitekniikan keskuksen ja kaupunkisuunnittelun kanssa. Ohjelmakaudella Espoolle laskettiin myös luontojalanjälki, joka kertoo, kuinka suuren haitan tai kuormituksen kaupunki aiheuttaa luonnon monimuotoisuudelle. Luontojalanjälkeä voidaan pienentää monin

6.2.2025

paikoin samoilla toimenpiteillä, joihin Espoo on sitoutunut esimerkiksi Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartassa.

Espoon kaupunginjohtaja yhdessä yhdeksän muun suurimman suomalaisen kaupungin johtajan kanssa antoi syyskuussa 2024 yhteisen julkilausuman luontokadon pysäyttämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Espoossa syksyllä 2025 järjestettävä luontofoorumi toimii kaupunkien uuden yhteisen strategisen tavoitteen keskustelufoorumina myös yrityksille ja yhteisöille.

Ohjelmakauden päättymisen jälkeen jatkuvat projektit/toimenpiteet: Kestävän tulevaisuuden kaupunginosat

Mittari	Arvio toteutumisesta (sanallinen ja liikennevalo)
Kestävyyttä edistävien toiminnallisten yhteistyömallien kehittäminen ja käyttöönotto strategiassa priorisoiduilla alueilla	Kestävyyttä edistäviä toiminnallisia yhteistyömalleja on otettu käyttöön strategiassa priorisoiduilla alueilla (Kera, Espoon keskus ja Kiviruukki).
Uusien asuntojen/asuntokaavoituksen sijoittuminen MAL-sopimuksen maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille	Vuonna 2023 maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille sijoittui 97 % hyväksytystä asumisen kerrosalasta.
Uudet puurunkoiset rakennusluvan saaneet kohteet ja niiden osuus uudisrakentamisesta	Puurakentamisen määrä laskenut. Vuonna 2023 Espoossa luvitetun uudisrakentamisen kokonaispinta-alasta puurakentamista oli noin 7,8 % kun se vuonna 2021 oli 27 %.
Luonnonsuojelualueiden pinta-ala	Luonnonsuojelualueiden pinta-ala on kasvanut 3,2 % vuodesta 2020 vuoteen 2023. Pinta-ala 3938 ha, n. 7,4 % Espoon kokonaispinta-alasta.
Lähivirkistys- ja viheralueiden määrä ja saavutettavuus	Ei merkittävää muutosta mutta hyvän tason ylläpitoa. 95,6% espoolaisista asuu 300 metrin etäisyydellä vähintään 1 ha kokoisista viher-/virkistysalueista ja 98,1 % espoolaisista asuu 700 metrin etäisyydellä vähintään 1 ha kokoisista viher-/virkistysalueista (2023).
Päästöttömän liikenteen etuudet	Ei muutosta (päättös työsuuhdepolkupyöräedusta)

2.5

Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunkiratkaisuille

Strategian mukaisesti koko kaupunkikehittäminen avataan tutkimus- ja kehittämistoiminnan ympäristöksi. Ohjelmatyöllä vahvistetaan kaupunkia kehitysalustana ja edistetään EU:n elvytys- ja uuden ohjelmakauden rahoituksen kohdistumista Espooseen. Kaupunki tuo ekosysteemyöhön pysyvyyttä ja varmistaa työn kohdentumisen alueen talouden ja kehityksen kannalta merkittävimpiin kehittämishaasteisiin. Kehittämistoiminnalla parannetaan uusien ratkaisujen kansainvälistä kilpailukykyä ja tuetaan paikallisen talouden, innovaatiotoiminnan ja

6.2.2025

verotulojen kasvua. Kumppanuustoiminta ja tutkimus- ja kehittämistoiminnan infrastruktuurin kehittäminen tukevat uusien kestävien ja digitaalisuutta hyödyntävien ratkaisujen ja innovaatioiden syntymistä. Verkostoissaan Espoo toimii aktiivisena ja lisäarvoa tuottavana kumppanina.

Arvio hyötytavoitteen toteutumisesta: Hyötytavoite on toteutunut. Tavoitetta on edistetty suunnitelmallisesti ja monitasoisesti. Kehittäjäkumppaniroolia on vahvistettu ja Espoo on haluttu kehittäjäkumppani kestävyttä edistäville ratkaisuille. Kaupunkikehittämistä on avattu tutkimus- ja kehittämistoiminnan ympäristöksi ja työtä on kohdennettu alueen talouden ja kehittämisen kannalta merkittävimpiin kehittämishaasteisiin. Kansainvälisen yhteistyön rooli ja merkitys on kasvanut ja EU:n rahoitusta on kohdistunut Espooseen.

Kaupungeilla on keskeinen rooli kestävien ja älykkäiden kaupunkiratkaisujen edistämässä. Kaupunki toimii päätöksentekijänä, strategisena johtajana sekä kokeilujen ja innovaatioiden mahdollistajana. Kaupunki on myös kestävien ratkaisujen tilaaja ja käyttäjä ja sillä on kyky rakentaa kumppanuuksia ja ottaa asukkaat ja yhteisöt mukaan kehittämiseen. Kumppaniyhteistyö laajentaa kaupungin mahdollisuuksia toteuttaa merkittäviä hankkeita sekä kykyä kehittyä ja sopeutua tulevaisuuden vaatimuksiin.

Espoon vahva sitoutuminen hiilineutraaliuden saavuttamiseen ja kiertotaloustoiminnan vahvistamiseen tekevät Espoosta houkuttelevan kumppanin kestävien ja älykkäiden ratkaisujen kehittämiseen ja pilotointiin. Espoo on avannut kaupunkikehittämistä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ympäristöksi toimien itse aktiivisena ja lisäarvoa tuottavana kumppanina. Kehittäjäkumppaniroolia on vahvistettu ohjelmatyössä monipuolisesti, kuten teemakohtaisten yritysekosysteemien rakentamisella, aktiivisella verkostotyöllä, yhteiskehittämisellä, uusilla toimintamalleilla, sitoumuksilla, tutkimusinfraan luomisella, vaikuttavuuslähtöisellä suunnittelulla ja henkilöstön osaamisen kasvattamisella. Ohjelmassa toteutetut vihreän siirtymän demonstraatiot, kokeilut, innovaatiokilpailut ja muut innovatiiviset hankinnat ja hankintakriteerien kehittäminen ovat olleet keinoja luoda yrityksille mahdollisuuksia kokeilla ja kehittää tuotteita ja palveluita. Kehittämistoimintaa on kohdennettu erityisesti Keran ja Kiviruukin ilmasto- ja resurssiviisauden edistämiseen.

Ohjelmakauden aikana on solmittu uusia kaupunkitasoisia yhteistyösopimuksia mm. Carunan, Helsingin yliopiston ja Microsoftin kanssa. Ilmastotyön viitekehys on rakennettu yhteistyössä toimialojen, kumppaneiden ja luottamushenkilöiden kanssa edistään sitoutumista ja luottamusta toimijoiden välille. Espoon 25 ilmastokumppania ovat sitoutuneet tekemään toimia Espoon hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi sekä vähentämään kaupungin rajojen ulkopuolella syntyviä päästöjä. Myös yhteistyötä paikallisten järjestöjen kanssa ollaan tiivistämässä osallisuuden

6.2.2025

vahvistamiseksi ja oikeudenmukaisten sekä vaikuttavien ilmastotoimien kehittämiseksi.

Yhteistyö tutkimuslaitosten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa on tiivistynyt synnyttäen uusia projekteja, pilotteja ja tutkimusinfraan kehittämistä (esim. ammattiliikenteen latausinfraan testausalusta Opuli, pyöränhuoltomekaanikko koulutus Omniassa). Puhtaan vedyn tuotanto ja käyttö lisääntyy kiihtyvällä vauhdilla maailmanlaajuisesti ja vedyn merkitys vihreässä siirtymässä on kasvamassa. Tiedon ja ymmärryksen lisäämiseksi vedyn käyttömahdollisuuksista sekä kaupungin roolista vetytaloudessa laadittiin selvitys vetytalouden mahdollisuuksista, sillä Espoossa on paljon keskeistä vedyn tutkimus- ja tuotekehitysosaamista. Selvitys koski uusiutuvan eli vihreän vedyn mahdollista roolia Espoon energia- ja liikennejärjestelmissä sekä vetytalouden edellytysten toteutumista Espoossa.

Vaikuttavuuden kehittäminen on ollut yksi keskeinen tavoite Espoolla kehittäjäkumppanina. Vaikuttavuuden johtamisella halutaan varmistaa, että Espoo on aidosti kestävä ja kestävästi kehittyvä kaupunki. Tavoitteita ja toimenpiteitä on integroitu kaupungin rakenteisiin, toimintaan ja ajattelumalleihin. Kestävän kehityksen osaamiskeskuksen kytkeytyminen yksikkönä kaupungin prosesseihin mahdollistaa pitkäkestoisten ja vaikuttavampien tulosten saavuttamisen sekä turvaa toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen ja jatkuvuuden. Vaikuttavuusnäkökulmaa on pohdittu monipuolisesti niin yritysekosysteemeissä, projekteissa kuin yksittäisissä toimenpiteissäkin sekä koulutettu henkilöstöä edistämään vaikuttavuuslähtöistä ajattelua. Yhteistyökumppaneiden tarpeiden ja uudenlaisten yhteistyömahdollisuuksien tunnistamisella on haluttu edelleen kehittää yhteistyötä palvelemaan kaikkia osapuolia entistä paremmin.

Kansainvälisen yhteistyön rooli ja merkitys on kasvanut ohjelmakauden aikana. Tavoitteena on ollut vahvistaa Espoon mainetta Euroopassa kestäväenä ja innovatiivisena kaupunkina, kehittää kaupunkia ja arvioida kehittymistä kansainvälisessä ja kilpailullisessa ympäristössä sekä luoda yhteistyötä ja kehittyä parhaiden kanssa. Eurooppalainen yhteistyö on ollut tärkeää uusien hankkeiden kehittämisessä ja kumppaneiden löytämisessä. Ohjelmakauden aikana saatu EU:n Mission Label -tunnustus Espoon ilmastotyölle edistää kaupungin vetovoimaa kehittäjäkumppanina ja EU:n rahoituksen kohdistumista Espooseen. Koska kehittämistyötä on tehty ulkoisesti rahoitetuilla projekteilla, ulkoisen rahoituksen hakemista on kehitetty ja rahoituksen hakemiseen on varattu resursseja kehittämistoiminnan jatkuvuuden ja pysyvyyden turvaamiseksi.

Konkreettiset toimet kestävyys- ja innovaatiotyössä, kuten energiapositiivisten alueiden kehittäminen, kiertotalouden robotiikkaratkaisut ja Keran kehittämisittomus osoittavat Espoon kyvyn kehittää skaalautuvia ja innovatiivisia ratkaisuja yhdessä kumppaneiden kanssa ja toimia testialustana kestäville ratkaisuille. Espoon

6.2.2025

innovaatioyhteistyön ainutlaatuisuudesta kertoo Espoon sijoittuminen jälleen kerran toiseksi Euroopan innovaatiopääkaupunkikilpailussa 2024 (iCapital).

Ohjelmakauden päättymisen jälkeen jatkuvat projektit/toimenpiteet:
Pääkaupunkiseudun haastemoottori, Mobilities for EU, Kiertotalot

Mittari	Arvio toteutumisesta (sanallinen ja liikennevalo)
Kestävää kehitystä ja ilmastotyötä tukevat yhteistyösopimukset	Aikaisempien Aallon ja VTT:n strategisten kumppanuussopimusten lisäksi uusia kaupunkitasoisia yhteistyösopimuksia ohjelmakauden aikana solmittu Carunan, Helsingin yliopiston ja Microsoftin kanssa sekä sopimus päivitetty Fortumin kanssa. Espoon ilmastokaupunkisopimukseen on sitoutunut syksyllä 2023 25 kumppania.
Verkostojen ja ekosysteemien määrä. Yritysten ja toimijoiden määrä. Kansallinen ja kansainvälinen toiminta SDG-verkostoissa.	Verkostot kartoitettu 2022, jonka jälkeen solmittu uusia yhteistyösopimuksia ja rakennettu uusia, tavoitteita tukevia, verkostoja. Ulkoisen rahoituksen projekteissa kumppaneilla on erilaisia rooleja esim. ohjausryhmän jäsen, kehittäjä ja pilotoija, yhteistyökumppani jne. Kts. liite 1. keskeiset kumppanit hankkeissa, kts. hyötytavoite 1 SDG-verkostot ja toiminta.
Yhteistyö koulutus- ja tutkimuslaitosten kanssa	Yhteistyö vahvistunut. Pilotointeja ja yhteiskehittämistä, toimintatapa dialogimainen. Johtanut uusiin ulkoisen rahoituksen hankkeisiin. Yhteistyökumppaneina mm. Omnia, VTT, Aalto-yliopisto, Laurea, Metropolia, Luke.
Uudet liikenteen, energian sekä kierto- ja jakamistalouden palvelut ja ratkaisut	Määrät kasvaneet joka sektorilla. Esim. kierto- ja jakamistalouden palveluita tarjoavien yritysten määrä moninkertaistunut (142 kpl -> 1012 kpl).

3 Johtopäätökset ohjelman onnistumisesta ja keskeiset opit

Kestävä Espoo -ohjelma onnistui edistämään tavoitteitaan ja Espoo-tarinan toteuttamista tukemalla kaupungin kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista, erityisesti ilmastotoimien ja hiilineutraaliuden saavuttamisen osalta. Ohjelma on lisännyt kaupungin sisäistä poikkihallinnollista yhteistyötä ja sen laatua sekä yhteistyötä asukkaiden, yritysten ja muiden sidosryhmien välillä Espoon kehittämiseksi kestävämmäksi kaupungiksi. Myös kansainvälisen yhteistyön ja osaamisen jakamisen merkitys on ymmärretty kestävän kehityksen edistämisessä ja ilmastomuutoksen torjunnassa. Ohjelmatyössä saatiin aikaan uusia ratkaisuja ja tuloksia, jotka muutoin olisivat jääneet syntymättä.

6.2.2025

Ohjelman tavoitetasoa onnistuttiin nostamaan edelliseltä valtuustokaudelta ja ohjelmasuunnitelma kokosi teemaan liittyvää kehittämistä entistä vaikuttavammaksi kokonaisuudeksi. Ohjelman tavoitteet olivat kunnianhimoisia, ja niiden saavuttaminen on edellyttänyt poikkihallinnollista yhteistyötä, verkostomaista toimintatapaa, henkilöstön osaamisen kehittämistä sekä merkittävää ulkoisen rahoituksen hyödyntämistä. Ohjelman onnistumista tukivat ohjausryhmän monipuolinen osaamisen ja aktiivinen keskustelu, laaja-alainen asiantuntijatyö ja projektitoiminta sekä aktiivinen yhteistyö eri sidosryhmien kanssa. Tärkeä osa vaikuttavuutta on ollut työn saavutuksista viestiminen, mikä on lisännyt ohjelmatyön tunnettavuutta ja merkityksellisyyttä kaupungin sisäisesti ja ulkoisten verkostojen kanssa.

Laaja ohjelmakokonaisuus useine tavoitteineen ja toimenpiteineen herätti paljon keskustelua ohjausryhmässä. Se myös vaatii paljon osaamista ohjausryhmältä. Ohjelmatyön roolia yhteistyön rakentajana ja yritysten sekä yhteisöjen sitouttamisessa kestävä kehityksen työhön olisi pitänyt avata perusteellisemmin ohjausryhmälle. Ohjausryhmän kokouksissa korostettiin usein konkreettisia toimenpiteitä ja nopeaa reagointia haasteisiin, joihin vastaaminen ei aina ollut ohjelman toimesta mahdollista. Toimintamallin rajoitteet, ulkoisen rahoituksen ehdot ja kehittämistoiminnan pitkäjänteinen valmistelu kumppaneiden kanssa rajasivat ohjausryhmän vaikuttamismahdollisuuksia ja aiheuttivat turhautumista ohjausryhmän jäsenten keskuudessa. Jatkossa ohjelmatyön rooli suhteessa kaupungin linjatyöhön ja ohjausryhmän rooli tulee selkeyttää paremmin. Myös ohjelman tavoitteiden ja teemojen tarkalla rajauksella sekä kehittämistavoitteen määrittelyllä pystytään paremmin fokusoimaan ohjausryhmän työtä.

Ohjausryhmällä oli erittäin tärkeä rooli Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartan valmisteluprosessissa. Ohjausryhmän sisäisen, keskeisten kumppaneiden ja eri valtuustoryhmien kanssa käyty keskustelu tuki merkittäväällä tavalla ilmastotiekartan kokoamista päätöksentekoon. Ohjelmatyö tuotti lopulta tiekartan, joka hyväksyttiin valtuustossa yksimielisesti. Ohjelmatyö on tukenut yhteistä oppimista kaupungin kehittämisestä kaupungin sisäisesti ja ohjausryhmän kokouksissa. Ohjausryhmän vierailut Espoon keskeisten kumppaneiden luona koettiin mielenkiintoisina ja ne lisäsivät yhteistä ymmärrystä siitä, miten eri toimijat tukevat Espoon kestävä kehityksen tavoitteita ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Poikkihallinnollisten kehittämisohjelmien ohjausryhmille tehdyn kyselyn perusteella havaittiin, että viranhaltijat kokivat ohjelmatyöhön osallistumisen vähemmän mielekkääksi kuin luottamushenkilöjäsenet. Tämä näkyi myös Kestävä Espoo -ohjelmassa viranhaltijoiden suurempana poissaolona ohjausryhmän kokouksista. Ohjelmakauden aikana yhteistyö kaupungin eri toimialojen kanssa on tiivistynyt, on löydetty uusia yhteistyön tapoja, yhteydenpito on vakiintunutta ja roolit ovat selkeytyneet.

6.2.2025

Ohjelmatyö on edistänyt kaupunkiorganisaation kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja työn jatkumista. Kolmen ohjelmakauden aikana on Espooseen luotu ainutlaatuinen ja vahva toimintakulttuuri kestävä kehityksen työn edistämiseen läpi koko organisaation. Kestävä kehityksen osaamiskeskuksen kytkeytyminen kaupungin prosesseihin, kuten talous, strategiatavoitteet, viestintä ja hankinnat tukee pysyvämpien ja kestävämpien vaikutusten luomisen koko organisaatioon sekä osaltaan turvaa toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä ja jatkuvuutta. Poikkihallinnollista yhteistyötä ja verkostomaista, kokeilevaa ja kehitystä kirittävää toimintatapaa on rakennettu pitkäjänteisesti ohjelmatyössä ja se on luonnollinen osa toimintakulttuuria kestävä kehityksen osaamiskeskuksessa.

4 Jatkonäkymiä ja kehitysideoita ohjelman kohdealueella

Kestävä Espoo -ohjelmassa tehty pitkäjänteinen kehittämistyö on johtanut siihen, että ohjelma on ollut suhteellisen laaja ja sen kypsyys- ja tavoitetaso korkea. Ohjelma piti sisällään useita kymmeniä projekteja ja lähes kuuden miljoonan euron määrärahanostukset kehittämiseen. Kestävä kehityksen strategista kehittämistä tulisi integroida paremmin kaupunginhallituksen, kaupunginjohtajan ja toimialajohtajien strategiatyöhön. Hyvällä strategisella suunnittelulla ja poikkihallinnollisella yhteistyöllä voidaan kohdentaa kehittämistyötä merkittäviin haasteisiin, hyödyntää ulkoinen rahoitus tehokkaasti ja varmistaa tulosten pitkäaikainen vaikuttavuus. Espoon on myös vahvistettava kokonaisnäkemystään EU-rahoitus- ja asiantuntijatukimahdollisuuksista sekä kohdennettava toimenpiteitä niiden tehokkaammaksi hyödyntämiseksi kaupungin kehittämistavoitteiden tueksi.

Ohjelman kehittämisteemoista huomiota on jatkossa kiinnitettävä erityisesti kulutuksen ilmastopäästöjen vähentämiseen ja näistä suurimpana rakentamisen päästöihin. Hiilinielujen ja hiilensidonnan kysymykset tulee ratkaista tulevilla strategiakaudella. Kestävämpiä toimintatapoja on kehitettävä edelleen ja saatava ne asukkaille helpoimmaksi vaihtoehdoksi, jotta toimintatavat juurtuisivat arkeen. Kaupungin kestävien toimintatapojen mahdollistamista ja viemistä osaksi toimintaa on jatkettava, näistä tärkeinä esimerkkeinä hankintojen kestävyuden kehittäminen ja lajitteluasteen kasvattaminen lain edellyttämälle tasolle. Kaupungin hankinnoilla on merkittävä rooli kestävien ja älykkäiden kaupunkiratkaisujen edistämässä. Liikennetoimenpiteissä kehitettävää on edelleen kulkutapaosuudessa, käyttövoimissa ja logistiikassa. Energijärjestelmää on kehitettävä kokonaisvaltaisesti ja huomioitava joustavuus, paikallisen uusiutuvan energian tuotannon kasvu sekä kasvava sähkönkulutus. Hiilineutraali Espoo 2030 -tiekartta antaa hyvät suuntaviivat ilmastotyölle vuosikymmenen loppuun ja myös sitä pidemmälle ajanjaksolle. Järjestelmiä on tärkeää tarkastella kokonaisvaltaisesti ja arvioida paitsi teknologian, myös kulutustottumusten ja rakenteiden vaikutuksia kestävyystavoitteisiin, esim.

6.2.2025

vaikka sähkö olisi nollapäästöistä, digikulutuksen kasvu vie paljon energiaa ja voi silti kuormittaa ympäristöä.

Toimintaympäristön nopean muutoksen keskellä yhteinen oppiminen, dialogimaisuus ja luottamuksen rakentaminen ovat tärkeitä yhteistyön tapoja kaikkien toimijoiden kesken. Kestävän kehityksen työn vaikuttavuuden edistämiseksi on tärkeää vahvistaa strategiapohjaa ja kaupungin strategista asemoitumista. Ilmastotyön ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen ja kehittämistyön ohjaukseen on tärkeää saada keskeiset kumppanit sitoutuneesti mukaan. YK:n kestävän kehityksen tavoitteet (SDG) antavat hyvän pohjan seuraavaan strategiaan, Espoo-tarina.

Yhteystiedot:

Espoon kaupunki

Ohjelmapäällikkö, strategia- ja kehittämisjohtaja Pasi Laitala

Operatiivinen ohjelmapäällikkö, kehittäispäällikkö Sanna Rönkkönen

etunimi.sukunimi@espoo.fi

6.2.2025

Liitteet

Liite 1 Ohjelman projektit ja toimenpiteet

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
ALLIANCE (Alliance for Local green dealS and Innovative Action for resileNt Cities and Enterprises) (2022–2023).	Hyötytavoite 1: Espoo on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edelläkävijä	Hankkeen aikana Espoon kansainväliset verkostot ja kumppanuudet ovat vahvistuneet, mikä on tukenut rahoitushakua ja avannut uusia verkostoitumismahdollisuuksia myös kumppaneille. Espoo on viestinyt edelläkävijyydestään kestävän kehityksen alalla ja laajentanut toimintaansa eurooppalaisessa kaupunkiverkostossa. Hankkeen myötä kansainvälinen osaaminen on kasvanut, mahdollistaen uusien sisältöjen kehittämisen ja rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisen, sekä syventänyt ymmärrystä Eurooppa-tason edelläkävijyydestä erityisesti ilmastotyössä.	ICLEI, eurooppalaiset kumppani- ja seuraajak kaupungit, ulkoisia sidosryhmiä, esim. asukkaat, Kierrätyskeskus	Espoon osuus 2 300 € Ulkoisen rahoitus 20 700 € (90 %) Budjetti 23 000 €
KEKANUA II Kestävän kaupunkikehityksen indikaattoritö (2022–2023).	Hyötytavoite 1: Espoo on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edelläkävijä	Hankkeen tuloksena syntyi 42 kaupunkitasoista kestävän kehityksen mittaria, joita edelleen kehitetään vuonna 2024 alkaneessa KEKANUA III hankkeessa. Mittareita ja yhteistyötä hyödynnettiin VLR2023 hankkeessa.	SYKE, YM	0 €
Cities for Sustainability Governance (CSG) (2023–2026).	Hyötytavoite 1: Espoo on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edelläkävijä	Yli 300 henkilöä Espoon kaupungin eri yksiköistä koulutettu, VLR konsepti, kokonaisvaltaisen SDG-pohjaiset strategiamallin kehitys eurooppalaisille kaupungeille, tarinankerronnallinen EU-ohjelmatasoinen yhteiskehittämisprosessi, ekotuki-verkosto	EU:n URBACT-ohjelma, eurooppalaiset kumppanikaupungit: Braga (Portugali), Gabrovo (Bulgaria) Košice (Slovakia), Tallinna (Viro), Valencia (Espanja), Jablonec (Tšekki), Agios Dimitrios (Ateena, Kreikka), Mannheim (Saksa), kuutoskaupungit, YM, TEM	Espoon budjetti 275 000 €, omarahoitusosuus 87 000 €. Koko hankkeen budjetti 850 000 €.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Evergreen (2022–2023).	Hyötytavoite 1: Espoo on YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edelläkävijä	Projektin aikana luotiin verkostot ja sisällöt tuleville Alliance ja Cities for Sustainability Governancen -projekteille.	Mannheimin kaupunki, Saksa	0 €
Hiilineutraali Espoo 2030 - tiekartta ja EU:n 100 hiilineutraalia ja älykästä kaupunkia -missio (2022– 2030).	Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä	Ohjelma kokosi yhdessä Espoo-yhteisön kanssa Hiilineutraali Espoo 2030 - tiekartan, joka viitoittaa suunnan Espoon ilmastotyölle huomioiden kiertotalouden ja kestävän kehityksen eri ulottuvuudet. Valtuusto hyväksyi tiekartan toukokuussa 2024. Samassa yhteydessä valmisteltiin EU:n 100 ilmasto- ja älykästä kaupunkia -mission mukainen ilmastokaupunkisopimus. Sitoumuksensa yhteiseen tavoitteeseen allekirjoitti kaupungin lisäksi 25 kumppania. Keväällä 2024 Euroopan komissio myönsi Espoolle Mission Label -tunnuksen osoituksena laajasta sitoutumisesta ja uskottavasta polusta kohti hiilineutraaliustavoitetta.	Sitoumuksen allekirjoittaneet kumppanit: Aalto-yliopisto, Aimo Park A-Insinöörit, Betolar, Caruna, Climate Leadership Coalition, Espoon Asunnot, Finnpark, Fortum, HSL, HSY, Kemira, Lassila & Tikanoja, Laurea, Metropolia, NCC, Neste, Ramboll, Ramirent, Siemens, Sitowise, SRV, Tekniikan Akateemiset, VTT, YIT. Muut suomalaiset ilmastomissiokaupungit: Helsinki, Lahti, Turku, Tampere, Lappeenranta. Kansallinen yhteistyö: TEM, YM ja LVM. Kansainvälinen yhteistyö: Euroopan komissio, Net Zero Cities, muut eurooppalaiset missiokaupungit.	Kustannuksia syntyi ilmastopäästöskenaarioiden päivityksestä. Kustannukset näkyvät osana Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku KETO-hanketta, kts. KETO-hanke.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Ilmastojohtamisen ja - budjetoinnin hanke (2023– 2024).	Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä	Toteutettu skenaariotyö Espoon rakennuskannan päästökehityksestä ja kustannusvaikutuksista vuosille 2025, 2030, 2035, 2040, 2050 ja 2060. Eriteltynä Espoon kaupunkikonsernin tiedot (Tilpa, Espoon Asunnot) vuosille 2022, 2025, 2030 sekä 2031. Toteutettu kaksi kaupungin sisäistä koulutusta ilmastotyön talouskoosteesta yhteistyössä taloussuunnittelun kanssa. Kehitetty tytäryhteisöille uusi työkalu konsernisalkkuun ilmastotyön talouskoosteen raportointiin.	Hanke toteutettu yhteistyössä konserniohjauksen, taloussuunnittelun, tilapalveluiden ja Espoon Asuntojen kanssa. Lisäksi projektiryhmässä ja jakelussa mukana kaupunkisuunnittelukeskuksen, tonttiyksikön ja ympäristönsuojelun edustajia. Skenaariotyössä konsulttina Sitowise.	Omarahoitus-osuus 24 000 €. Kokonaiskustannukset 80 000 €, josta ympäristöministeriön rahoitus 56 000 €
Espoo Climate Community COMET (2024–2026).	Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä	Hankkeen tarkoituksena on rakentaa kumppanuuksia, vahvistaa yhteisöä sekä löytää vaikuttavia ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja Espoon 2030-hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi kaupungin kolmella eniten päästöjä aiheuttavalla alueella: energia, liikenne ja rakentaminen. Tavoitteen saavuttamiseksi kehitetään toimialarajat ylittäviä ratkaisuja Espoo-yhteisön kanssa.	Hankekumppani: Climate Leadership Coalition (CLC). Lisäksi yhteistyötä ilmastositoumuksen tehneiden kumppaneiden kanssa sekä muiden eurooppalaisten ilmastomission pilottikaupunkien kanssa.	Ei kustannuksia Espoolle. EU Horisonttirahoitus on kaupungille 100 %. Budjetti 600 000 €.
SOLMU – uudet palvelut liikenteen solmukohtissa (2024–2026).	Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä	SOLMU-hanke keskittyy kehittämään liikkumisen palvelujen yritystoimintaa, erityisesti liikenteen solmukohtien niin sanottuja liikkumispisteitä ja niihin liittyvää kaupallista palvelutarjontaa, sekä luomaan liikenteen palvelukehityksen seudullisen ekosysteemin.	Helsingin kaupunki ja Forum Virium, yritykset	Espoo saa hankkeelle ulkoista rahoitusta 258 000 €. Espoon omarahoitusosuus 172 000 €.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Uusiutuvan energian kuntakatselmus	Hyötytavoite 2: Espoo saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mnessä	Toteutetaan Espoon Uusiutuvan Energian Kuntakatselmuksen päivitys yhdessä kaupunkisuunnittelukeskuksen kanssa. Toteutettava katselmus lisää energiansäästö- ja CO ₂ -päästöjen vähentämismahdollisuuksia sekä uusiutuvan energian käyttömahdollisuuksia. Katselmuksessa tarkastellaan uusiutuvan energian ratkaisujen nykypotentiaali, jatkotoimenpiteet, kannattavuus ja tarkastellaan myös visiota 2030 jälkeiselle ajalle.	Business Finland, Motiva, Ramboll, Espoon kaupunkisuunnittelukeskus	Kokonaiskustannus 38 600 €, josta Business Finlandin tuki 50 %. Kustannukset Espoolle 19 300 €.
Kestävän kehityksen tulevaisuuspaaja TUPA (2022–2023).	Hyötytavoite 3: Espoo -yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi	Hankkeessa luotiin uusi osallisuusmalli, jonka tavoitteena oli vahvistaa asukkaiden ääntä kestävä kehityksen työssä sekä lisätä työn tunnettuutta ja sitoutumista siihen. Mallista on viestitty kaupungin sisällä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Henkilöstön osaamista osallistavissa menetelmissä kehitettiin koulutusten avulla. Sekä asukkaiden että henkilökunnan palautteet olivat pääosin positiivisia ja asukkaiden aktiivinen osallistuminen työpajoihin osoitti yhteistyön onnistumisen.	Asukkaat ja kaupungin eri yksiköt, jotka osallistuivat työpajojen järjestämiseen	Espoon osuus kustannuksista 49 900 € Ulkoisen rahoitus 70 400 € (60 %) Budjetti yhteensä 117 300 €

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Kaikki muovi kiertää - aluekokeiluilla käytäntöön (2022–2024).	Hyötytavoite 3: Espoo-yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi	Tavoitteena on vahvistaa Uudenmaan ja Päijät-Hämeen kestävää talouskasvua ja yritystoimintaa edistämällä muovien kiertoa ja uusiomuovin markkinoita. Espoon vastuulla olevia tuloksia: muovin kiertoa edistäviä pilotteja ml. Kierrätysmuoviverstas asukkaille, kolmen koulun jätedatan mittaaminen antureilla, uudelleenkäytettävät astiat Tapiolan vapun avauksessa, muovin kierron nykytilaselvitys sekä muovin tulevaisuuskartta 2050, rakentamisen muovien hankintakriteerit, viestintää ja asukkaille suunnattu loppunäyttely, sekä hankkeen vaikuttavuuden arviointi.	Hankekumppanit: VTT, HSY, Metropolia Ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu, Salpakierto Oy, Muovipoli Oy ja Muoviyhdistys ry. Paljon yhteistyötä kaupungin sisäisesti, muovialan yritysten ja muiden toimijoiden kanssa, sekä eri hankkeiden ja Uudenmaan Kiertotalouslaakson kanssa.	Smart & Clean - säätiön toiminnan päätyessä jäljellä olevat varat ohjattiin Espoon kaupungille Kaikki muovi kiertää - hankkeen perustamiseen. Hanketta toteutetaan näillä varoilla. Ilman työn osuutta hankkeeseen käytetty sen toiminta-aikana 54 900 €.
Pyöräilykurssit (2024)	Hyötytavoite 3: Espoo-yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi	Hankkeessa järjestettiin pyöräilykursseja aikuisille, joilla ei ole pyöräilyn taitoa. Hanke vastasi integraation haasteisiin, sillä suuri osa osallistujista oli ensimmäisen polven maahanmuuttajia. Espoolla on myös tavoitteena nostaa pyöräilyn kulkutapaosuutta kaupunkiliikenteessä. Kurseille osallistui 48 henkilöä. Koulutustapahtumia järjestettiin 20.	Espoontorin pyörä, Helsingin seudun pyöräilijät HEPO	Vuonna 2024 hanketta toteutti kesätyöntekijä. Materiaali-hankintoja tehtiin Haastemoottori-hankkeen rahoituksella (kts. jäljempänä).
Kaikki pyörät pyörimään (2022–2023).	Hyötytavoite 3: Espoo-yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi	Hankkeessa edistettiin pyöräilyä järjestämällä aikuisten pyöräilykursseja, joilla opetettiin 123 henkilöä pyöräilemään. Lisäksi edistettiin pyörien huolto- ja korjaamispalveluita, joiden tarkoituksena oli pidentää pyörien käyttöikää. Hankkeessa järjestettiin pyörähuoltoyritysten yhteistyöpalavereita ja asukkaita osallistavia pyörähuoltokoulutuksia, liikkuvaa pyörähuoltokoulutusta sekä tarjottiin pyörän pikahuoltoja kahdessa tapahtumassa.	Helsingin seudun pyöräilijät HEPO, maahanmuuton parissa toimivat järjestöt Espoossa, Omnia, Espoossa toimivat pyörähuoltoa tarjoavat yritykset	Hanke sai Fedexin 60 000 US dollarin rahoituksen Euroopan unionin EIT Digital ja EIT Climate-KIC-yksiköiden kautta.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Cycle4Climate (2024–2027).	Hyötytavoite 3: Espoo-yhteisö ja espoolaiset toimivat kestävästi	EU Interreg Central Baltic –ohjelman osarahoittamassa kansainvälisessä hankkeessa kokeillaan yhteiskehittämällä toteutettuja sosiaalisia interventioita pyöräliikenteen suosion lisäämiseksi Espoossa ja kolmessa muussa kaupungissa, minkä kautta on mahdollista laskea liikenteestä syntyviä päästöjä. Espoossa toimilla pyritään erityisesti edistämään ympärivuotista pyöräliikennettä, pyöräliikenteen roolia osana liikennehubeja ja pidempiä intermodaalisia matkoja, sekä saamaan yksityisautoilijoita siirtymään polkupyörän käyttöön lyhyillä matkoilla. Toimet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Espoo-yhteisön kanssa. Hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä kansainvälisen hankekonsortion kesken; tavoitteena on hyödyntää parhaita käytänteitä maailmalta, sekä jakaa Espoon oppeja muualle.	Kansainvälinen hankekonsortio koostuu kahdeksasta kumppanista Suomesta, Ruotsista, Virosta ja Latviasta: - Espoon kaupunki (FI) - Metropolia ammattikorkeakoulu (FI) - Gävlen kaupunki (SE) - Gävlen yliopisto (SE, pääkoordinaattori) - Pärnun kaupunki (EE) - Tarton yliopisto (EE) - Riikan kaupunki (LV) Riikan teknillinen yliopisto (LV)	Espoon omarahoitusosuus (20 %) on 80 500 €. Jos omarahoitusosuudelle saadaan haettava Uudenmaanliiton kansallinen vastinrahoitus (70 %), jäljelle jäävä omarahoitusosuus 24 200 €. Espoon kokonaisbudjetti hankkeessa on 402 600 €. Koko hankkeen budjetti on 2 435 200 €.
CityLoops (2021–2023).	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki- kehityksen mallikaupunki	CityLoops-projektissa kehitettiin innovatiivisia menettelytapoja ja työkaluja rakennus- ja purkumateriaalien sekä orgaanisen jätteen kierron suunnitteluun kaupungeissa. Espoo toimi projektissa replikaattori- eli seuraajakaupunkina ja työskentelimme läheisesti seitsemän eurooppalaisen kaupungin kanssa oppien heidän kokeiluistaan sekä uusista ratkaisuksista.	Kansainvälinen konsortio mukaan lukien seitsemän kaupunkia (Apeldoorn, Bodø, Høje-Taastrup, Mikkeli, Porto, Roskilde, Sevilla), 7 replikaattoria (Espoo, Ghent, Praha, Murcia, Torres Vedras, Vallès Occidental, Wien), ICLEI Europe sekä yliopistoja ja tutkimusorganisaatioita Euroopan laajuisesti.	0 €

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Puhdas ja älykäs - yhteistyön Kera (2022– 2023).	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki- kehityksen mallikaupunki	Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa Keran yhteisöllisyyttä ja kestävä elämäntavan toteutumista sekä vakiinnuttaa alueen asemaa pilotointialustana ilmastoneutraaleille kiertotalouden ratkaisuille. Hanke koordinoi kehittäjien yhteistyötä tarjoamalla foorumeita ja järjestämällä tapahtumia, kuten Kera Talks ja Keran katujuhlat, joka tavoittivat tuhansia asukkaita. Lisäksi toteutettiin 1:1 mittakaavan pilotointi tulevaisuuden kaupunkiratkaisuista, johon osallistui seitsemän yritystä. Pilotoinnin tuloksena syntyi innovaatioita, joista osa johti patentointiin.	Hankkeen kohderyhmiä olivat Kerassa toimivat yritykset, jotka kehittävät ja tuottavat hiilineutraaliustavoitetta ja kiertotaloutta tukevia palveluja ja toimintamalleja alueelle.	Espoon kaupungin osuus kustannuksista oli 44 300 € ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 177 000 €; kokonaisbudjetti oli 221 300 €.
Energia palvelumalli alueille (ENPA) (2023–2026).	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki- kehityksen mallikaupunki	Hankkeessa on kartoitettu energia palveluratkaisujen mahdollisuudet, tavoitteet ja hankintatavat eri pilottialueille sekä koottu suositukset mallin toteutuksesta kaupungeille. Espoossa valitut pilottialueet ovat Leppävaaran keskuspuhjoinen, Viiskorpi ja Virastopiha, joilla kehitetään energiateeman yhteistyötä toimialojen kesken. Hankkeessa on luotu yritys yhteistyöverkosto, järjestetty markkinainfotilaisuus ja vuoropuhelua valituista piloteista yrityksille. Lisäksi toteutetaan viestintää, hankeyhteistyötä ja koulutusta energiateeman edistämiseksi.	Hankekumppanit: Helsinki, Vantaa ja Metropolia. Laajaa yhteistyötä sisäisesti toimialojen kanssa. Yritysten kanssa verkostoyhteistyötä sekä yritystapahtumia, vielä käynnistysvaiheessa. Yrityksistä koottu hanketta tukeva Advisory Board.	Kokonaiskustannukset 105 700 €, josta tuen osuus 60 %, eli enintään 63 400 €. Omarahoitus-osuus 42 300 €.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Kestävän tulevaisuuden kaupunginosat (2023–2026).	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki-kehityksen mallikaupunki	Projekti tarjoaa kokeilu ympäristöjä ilmastoneutraaleille kaupunkiratkaisuille ja vihreän siirtymän liiketoiminnalle strategisissa kaupunginosissa. Se on tukenut Keran kehitystä ja toimintamallien levittämistä muille alueille. Toimenpiteisiin kuuluu kumppaniyhteistyön koordinointi, Kera Hubin ylläpito, opit tilojen väliaikaiskäytöstä sekä yritysten toimintaedellytysten selvittäminen. Keran kehittämissuunnitelmasta on edistetty mm. Raklin klinikatyöllä. Teemoissa, kuten rakentaminen, energia, luonto ja liikenne, kehittäminen pohjautuu pilotointeihin ja selvityksiin, kuten Viiskorven energia-analyysiin ja luontoviisauden yritysverkoston luomiseen Keilaniemessä. Kehittämismahdollisuuksista on viestitty verkossa ja tapahtumissa.	Yritykset, jotka kehittävät hiilineutraaliutta, kiertotaloutta ja kestävä kehitystä edistäviä innovaatioita, palveluja, tuotteita ja toimintamalleja. Muita sidosryhmiä ovat asukkaat sekä kolmannen ja neljännen sektorin toimijat, jotka hyötyvät kestävästä rakennetun ympäristön ratkaisusta sekä muut kaupungit, joihin hankkeen tuloksia ja ratkaisuja voidaan soveltaa ja skaalata.	Hankkeen budjetti on yht. 1 011 200 €, josta Espoon omarahoitusosuus on 404 500 €.
Kiviruukista kiertotalouden keskittymä (2024–2026)	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki-kehityksen mallikaupunki	Kiviruukin alueen hiilineutraaliuden ja luontoviisauden selvitys, Kiviruukin kiertotalouden showroom 1.0, Kiertotalouden yhteistyöverkoston laajentaminen, vaikuttavuuden arviointiraportit	Espoon kaupunki	Omarahoitusosuus on 100 000 €, ulkoinen rahoitus 233 000 € ja koko hankkeen budjetti 333 000 €.
Luontojalanjälki-hanke (2–6/2024)	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki-kehityksen mallikaupunki	Hankkeessa laskettiin Espoossa tapahtuvan toiminnan luontojalanjälki ensimmäisten suomalaiskaupunkien joukossa yhdessä 12 muun kunnan kanssa. Lisäksi hankkeessa kehitettiin kuntakohtaiseen laskentaan soveltuvaa laskentamallia ja periaatteita.	Sitowise, Helsinki, Tampere, Vantaa, Turku, Pori, Seinäjoki, Lohja, Ylöjärvi, Kangasala, Riihimäki, Liminka ja Kauniainen.	6 500 €

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Kaupunkimetsien virkistyskäyttötutkimus (2023–2025)	Hyötytavoite 4: Espoo on kestävä kaupunki- kehityksen mallikaupunki	Tutkimuksessa tunnistetaan, millaiset metsän rakennepiirteet palvelevat sekä ihmisen hyvinvointikokemusta että luonnon monimuotoisuutta, ja millaisia mahdollisia synergioita ja ristiriitoja tähän liittyy. Hankkeessa toteutetaan psykologinen kyselytutkimus sekä tuotetaan kyselyn tuloksia ja metsien rakennepiirteitä ja lajistollista monimuotoisuutta kuvaavaa tietoa yhdistelevä tulosanalyysi. Tuloksia hyödynnetään mm. viestinnässä ja metsänhoidossa sekä tutkimuksen toteutuksen aikana että sen jälkeen.	Luonnonvarakeskus (LUKE), Helsinki, Kuopio, Lahti, Tampere	12 300 €
Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku – KETO (2021–2023)	Hyötytavoitteet 1- 5	Hankkeessa keskityttiin kolmeen Espoon kehitysympäristöön Otaniemeen, Keraan ja Kiviruukkiin. Kehitysympäristöt ovat alueita, joissa eri toimijat pystyivät yhdessä kehittämään, toteuttamaan ja testaamaan uusia kestäviä ratkaisuja kaupunkikehittämisen, digitalisaation, liikenteen, energian ja kiertotalouden haasteisiin. Kehitysympäristöissä tapahtuneella yhteiskehittämisellä tavoiteltiin uusia palveluja ja tuotteita, erilaistuvia liiketoimintamuotoja ja työpaikkoja. Luodut ratkaisut ovat nyt hyödynnettävissä ja levitettävissä myös muualle Suomeen ja ulkomaille.	Hanke toteutettiin yhteistyössä Espoon kaupungin, VTT:n, Aalto-yliopiston, Omnian ja useiden kumppaniyritysten kanssa. KETO-hankkeen tavoitteena oli edistää vihreää siirtymää ja älykästä vihreää liiketoimintaa Espoossa. Hankkeessa vahvistimme kumppaniyritystemme verkostoja ja loimme pohjaa ekosysteemeille.	Espoon kaupungin osuus kustannuksista oli 226 000 milj. € ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 902 000 €; kokonaisbudjetti Espoolle oli 1,13 milj. € ja koko hankkeen budjetti 1,80 milj. €.
AutoMod – Autonomiset modulaariratkaisut (2021– 2023).	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki- ratkaisuille	Hankkeessa kannustettiin yrityksiä kehittämään kiertotalouteen soveltuvaa robotiikkaa ja esiteltiin robotiikan ratkaisuja kaupungeille ja asukkaille. Yritysten valmiuksia kehitettiin asiantuntijaluonnoilla ja työpajoilla, tähdäten kaksivaiheiseen innovaatiokilpailuun, jossa kolme yritystä kehitti kiertotalouden robotiikkaan sopivan konseptin, ja kaksi valmiin prototyypin. Innovaatiokilpailun ratkaisuihin kahta kehitetään edelleen uusissa hankkeissa. Lisäksi projektissa tuotettiin portfolio robotiikan ratkaisuihin ja liiketoimintamalleista, joita sekä robotiikkapalvelujen tuottajat että hankkijat voivat hyödyntää.	Hankkeen toteuttajina olivat Espoo, Metropolia ja Forum Virium. Hankkeeseen liittyviin työpajoihin ja kokeiluhakuihin osallistui lukuisia alan yrityksiä ja opiskelijoita. Kokeiluihin valitut yritykset olivat 4 the Drivers, Dimalog ja CONTAI	Espoon kaupungin osuus kustannuksista oli 31 000 € ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 124 000 €.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Pääkaupunkiseudun Haastemoottori (2022-2026)	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki- ratkaisuille	Pääkaupunkiseudun Haastemoottori -hankkeessa kehitetään toimialojen kanssa uusia ratkaisuja kestävä kehityksen ja liikenteen haasteisiin. Hankkeessa kartoitetaan kaupungin kehityshaasteita ja osallistetaan yrityksiä niiden ratkaisemiseen. Tunnistettuja haasteita käsiteltiin syksyllä 2024 yritysten kanssa. Yritykset ovat jo osallistuneet ratkaisujen etsimiseen teematapaamisissa, joissa edistetään kestävä vuoropuhelua kaupungin ja toimijoiden välillä.	Hankkeen kohderyhmiä ovat erityisesti pk-yritykset. Hankkeen toteuttajana on myös Vantaan kaupunki. Mukana seuraavia yrityksiä/toimijoita: Helen, Plugit, Kesko, Volvo, LVM, A2B, Traficom, Rahtarit ry, Helsingin kuljetusryttäjät ry / SKAL ry, Espoontorin pyörä, SHELBI, Helkama, Omnia, Omago, Etufillari, RD Physics, Metropolia-ammattikorkeakoulu, Forum Virium Helsinki, Sähköinen liikenne ry, ITS Finland, Spinverse, Gasum, Rollyy.	Espoon kaupungin osuus kustannuksista oli 169 400 € ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 254 000 €; kokonaisbudjetti oli 423 500 €.
MOBILITIES for EU (2024–2029)	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki- ratkaisuille	Hankkeessa tutkitaan ja kokeillaan erilaisia sähköautojen latausratkaisuja, erityisesti V2G- ja latausrobotteja, autonomista joukko- ja tavarankuljetusliikennettä sekä vetyä joukkoliikenteen polttoaineena. Espoossa hankkeen myötä kehitetään myös liikenteen living lab –toimintaa ja yhteistyötä asukkaiden ja yritysten kanssa.	Madrid, Dresden, Sarajevo, Ioannina, Trencin, Gdansk, Cartif, Mercamadrid, EMT Madrid, Orange, Ferroviaal, T-systems, Plexigrid, Alsa, Volkswagen group, Fraunhofer, SAP, TU Dresden, Carnet, Saena, Steinbeis, Aedive, Right Click, IRF	Ei kustannuksia Espoolle. EU Horisonttirahoitus on kaupungille 100 %. Espoon budjetti 450 000 €, koko hanke 28 milj. €.
Kiertotalot 2024–2026	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki- ratkaisuille	Hankkeessa Espoo, Helsinki, Vantaa sekä HSY yhteistyössä edistävät pääkaupunkiseudun rakentamis- ja kiinteistöalan siirtymää hiilineutraaliin kiertotalouteen. Hankkeen tavoitteena on tukea kestävien ja kiertotalouden mukaisten ratkaisujen syntyä, jotka edistävät olemassa olevan rakennuskannan mahdollisimman tehokasta käyttöä.	Hankekonsortion muodostaa Espoon kaupunki (pää toteuttaja), Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki ja HSY. Lisäksi pk-yritykset, jotka kehittävät hiilineutraaliutta, kiertotaloutta ja kestävä kehitystä edistäviä innovaatioita, palveluja, tuotteita ja toimintamalleja.	Espoon osuus budjetista on 295 900 €, josta ulkoisen rahoituksen tuki 60 % ja omarahoitusosuus 118 400 €.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Green Line, esiselvityshanke (1.7.- 31.12.2024)	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki- ratkaisuille	Länsimetron varrelle Espooseen rakentuu Kiviruukkiin, Finnooseen ja Otaniemeen Suomen johtava vihreän kemian, kiertotalouden ja puhtaan teknologian osaamiskeskittymä. Lyhyt metromatka tuo yhteen alan avaintoimijat, jotka edelleen kytkeytyvät pk-seudun ja Uudenmaan toimintaan. Esiselvityshankkeen tavoite on luoda vihreän kemian, kiertotalouden ja puhtaan teknologian "Green Line" -osaamiskeskittymän konsepti ja verkosto kartoittamalla laajan toimijajoukon tarpeet sekä mahdollisuudet.	Yhteistyöprojekti Enter Espoon kanssa. Kiviruukin alueen vahvoja toimijoita ovat VTT:n Bioruukki ja NCC:n Cleantech Garden, Finnoossa Ahlström ja Kemiran EriCa Green Chemistry Park sekä Otaniemessä Aalto-yliopisto.	Espoon omarahoitusosuus on 11 500 €, kokonaisbudjetti 55 000 €.
SPARCS – energiapositiivisten alueiden kehittäminen (2019–2024).	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki- ratkaisuille	SPARCS-hankkeessa on kehitetty energiapositiivisia alueita Lippulaivan korttelissa Espoonlahdessa, Sellon korttelissa Leppävaarassa sekä tuettu Keran alueen suunnittelua energiateemassa. Energian lisäksi keskeisinä teemoina on ollut sähköinen liikkuminen, asukkaiden osallisuus sekä yhteiskehittäminen. Tuotoksina on syntynyt kestävien kaupunginosien yhteiskehittämisen malli, hankkeen oppeja kokoavat energian ja sähköisen liikkumisen pelikirjat Keraan ja Finnooseen. Kaupungin sisäinen yhteistyö ja kumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittynyt merkittävästi hankkeen aikana.	Espoon kehittämistyössä mukana erityisesti VTT, Siemens, KONE; Citycon, RIL, Adven ja Plug-it Finland. Kokohankkeessa 30 partneria ympäri Eurooppaa. Espoon lisäksi toinen kehittäjäkaupunki Leipzig Saksasta sekä 5 seuraajakaupunkia Maia (Portugal), Kladno (Tsekki), Lviv (Ukraina) sekä Reykjavik (Islanti).	Ei kustannuksia Espoolle. EU Horisonttirahoitus on kaupungille 100 %. Espoon budjetti 1,5 milj €. Espoon kehittämisen kokonaisbudjetti: 6,25 milj. € (espoolaiset kumppanit mukana). Koko hankkeen budjetti: 24 milj € (yritysten omia rahoitusosuuksia mukana). Euroopan komission tuki 20 milj. €.

6.2.2025

Projektin/ toimenpiteen nimi	Hyötytavoite, johon liittyy ensisijaisesti	Lyhyt kuvaus tuotoksista/tuloksista	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Ratkaisupolku kestävän kasvun ekosysteemeihin RAKKE (2021–2023).	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki-ratkaisuille	100 uutta kumppania Espoon kestävän kehityksen ekosysteemiin. Kumppanuus- ja ekosysteemityön kehittäminen. Valittujen kestävän kehityksen ekosysteemien vaikuttavuuden arviointi kumppaneiden liiketoiminnan vaikutusten näkökulmasta. Uusiutuvan energian, päästöttömien käyttövoimien, kestävien kaupunginosien ja materiaalien kiertotalouden ekosysteemien ja ratkaisupolkujen kuvaukset.	Uusiutuvan energian, kestävän liikenteen, kaupunkikehityksen ja materiaalien kiertotalouden yritykset ja tutkimus-/kehityslaitokset.	Espoon kaupungin osuus kustannuksista oli 99 900 € ja ulkopuolisen rahoituksen osuus 399 700 €; kokonaisbudjetti oli 499 700 €.
Vety selvitystyö (06-12/2024)	Hyötytavoite 5: Espoo on paras kehittäjäkumppani kestäville ja älykkäille kaupunki-ratkaisuille	Haastamoottori-projektin osana julkaistavan vetyselvityksen tavoitteena oli tiedon lisääminen vedyn käyttömahdollisuuksista sekä keskustella kaupungin roolista vetytaloudessa.	Työssä haastateltiin kaupunkiorganisaation sisäisesti asiantuntijoita sekä laajasti vetytoimialalla toimivia yliopistoja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä.	0 €